

Turismepolitisk redegørelse

November 2025

Indhold

1.	Formål	4
1.1	Læsevejledning.....	5
2.	Turismens kendetegn og potentialer i Aabenraa Kommune	6
2.1	Stedbundne oplevelser og lokale fortællinger.....	6
2.2	Status og udviklingsmuligheder for turismen	6
2.2.1	Bedre udnyttelse af den eksisterende kapacitet	6
2.2.2	Investering i kvalitetsoplevelser i naturen	6
2.2.3	Planlægning for autocampere og modernisering af campingpladser	7
2.2.4	Gode forudsætninger for mere erhvervsturisme.....	7
2.2.5	Grænsekulturens historie og aktualitet	7
3.	Udviklingsprincipper for turismen	8
4.	Lokaliseringsprincipper for ferie- og fritidsanlæg.....	10
5.	Prioriterede turismeområder	12
6.	Turismeområde 1: Grænselandet og Flensborg Fjord	14
6.1	Turismepolitiske overvejelser	15
6.1.1	Knudepunkt ved Padborg og Kruså.....	15
6.1.2	Gendarmstien.....	15
6.1.3	Hærvejen i Grænselandet	15
6.1.4	Frøslevlejren og området omkring.....	15
6.1.5	Told- og grænsemuseet	16
6.1.6	Flensborg Fjord som UNESCO biosfære.....	16
6.2	Supplerende lokaliseringssprincipper i turismeområde 1	17
7.	Turismeområde 2: Aabenraa by, fjord og Genner Bugt	18
7.1	Turismepolitiske overvejelser	18
7.1.1	Aabenraa by og lystbådehavn.....	19
7.1.2	Løjt Land og Genner Bugt	19

7.1.3	Kalvø og Barsø	20
7.1.4	Varnæs Hoved	21
7.2	Supplerende lokaliseringsprincipper i turismeområde 2	22
8.	Turismeområde 3: Ålandet	24
8.1	Turismepolitiske overvejelser	25
8.2	Supplerende lokaliseringsprincipper i turismeområde 3	26
9.	Turismeområde 4: Hærvejen i Syd	27
9.1	Turismepolitiske overvejelser	28
10.	Analyse og baggrund	29
10.1	Planforhold	29
10.1.1	Planlægning i kystnærhedszonen	29
10.1.2	Udviklingsområder og forsøgsprojekter	30
10.1.3	Redegørelse for eksisterende sommerhusområder	30
10.1.4	Kortlægning af bindinger	31
10.1.4.1	Særlige natur- og miljøinteresser	31
10.1.4.2	Særlige landskabsinteresser	31
10.1.5	Samlet vurdering	32
10.2	Status på turismen i Aabenraa Kommune	34
10.2.1	Turismeforbrug, overnatning og markeder	35
10.2.1.1	Turismeforbrug	36
10.2.1.2	Overnatninger i Aabenraa Kommune	37
10.2.1.3	Overnatningstyper	39
10.2.1.4	Turisternes nationalitet	40
10.2.1.5	Sæsonfordeling	41
10.2.2	Overnatningskapacitet i Aabenraa Kommune	42
10.2.2.1	Behov og efterspørgsel	44
10.2.3	Forventninger til turismens udvikling regionalt og nationalt	44
10.2.3.1	Strategi for Destination Sønderjylland	44
10.2.3.2	Den nationale turismestrategi	44
10.2.3.3	Udviklingsplan for Jyllands Østkyst	47

1. Formål

Denne turismepolitiske redegørelse beskriver Aabenraa Kommunes sammenhængende turismepolitiske overvejelser for udvikling og planlægning af den fremtidige turisme i kommunen. Redegørelsen er udarbejdet med inddragelse af Destination Sønderjylland og destinationens Advisory Board for turisme i Aabenraa Kommune.

Den turismepolitiske redegørelse giver en status på udviklingen af turismen i Aabenraa Kommune og beskriver forventninger og muligheder for udviklingen i de kommende år med øje for de større regionale og nationale tendenser i turisterhvervet. Redegørelsen kan således danne baggrund for, at lokalisering af nye ferie- og fritidsanlæg eller udvidelse og omdannelse af eksisterende anlæg sker på baggrund af velbegrundede overvejelser om det turismemæssige potentiale.

Redegørelsen fremhæver fire geografiske områder, der rummer potentiale for øget turismeudvikling. Dele af disse områder ligger inden for kystnærhedszonen. Da turismen i kommunen i høj grad er kystafhængig, er det vigtigt for Aabenraa Kommune, at der fortsat kan planlægges for øget turismekapacitet og turismevirksomhed i kystnærhedszonen for at bidrage til den lokale beskæftigelse og bosætning. Det er dog også væsentligt at pege på en bedre udnyttelse af den eksisterende overnatningskapacitet og muligheden for at omdanne funktionstømte bygninger på egnede steder til ny markedsrelevant kapacitet.

Den turismepolitiske redegørelse har følgende formål:

1. At beskrive kommunalbestyrelsens politiske overvejelser om udviklingen af turismen i Aabenraa Kommune
2. At danne grundlag for kommunens fysiske planlægning for turismeformål i kystnærhedszonen
3. At skabe sammenhæng til øvrige lokale og nationale indsatser for at sikre en helhedsorienteret planlægning og bedst mulig udnyttelse af ressourcer
4. At udgøre et fundament for, at der i samarbejde med Destination Sønderjylland kan udarbejdes en handleplan for turismen

Redegørelsen er udarbejdet på baggrund af nationale og regionale strategier, data fra Visit Danmarks statistikbank, data fra Destination Sønderjylland, plandata og plandokumenter samt kvalitative input fra workshops med Destination Sønderjyllands Advisory Board for turisme samt de politiske udvalg for dels Bæredygtig Udvikling og dels Plan, Teknik og Landdistrikter.

De sammenhængende turismepolitiske overvejelser er et formkrav og en forudsætning for, at kommunen kan udlægge kommuneplanrammer for nye områder til turismeformål i kystnærhedszonen, jf. planlovens §5b, stk.1 nr. 4, men også ved ansøgninger omkring bl.a. forsøgsprojekter for kyst- og naturturisme jf. §4a.

Destination Sønderjyllands Advisory Board for Turisme har været repræsenteret ved Genner Hoel Pandekagehus & Camping, Museum Sønderjylland, Hotel Europa, Jump a Lot, Arena Aabenraa, Business Aabenraa, SuperBrugsen Padborg, First Camp Kollund, Krusmølle og Hotel Rødekro.

1.1 Læsevejledning

Den turismepolitiske redegørelse indledes i kapitel 2 med en sammenfatning af turismens kendetegn og potentialer i Aabenraa Kommune. Kapitel 3 og 4 introducerer seks udviklingsprincipper og konkrete lokaliseringsprincipper for ferie- og fritidsanlæg.

Kapitel 5-9 beskriver de prioriterede turismeområder i Aabenraa Kommune med sammenhængende turismepolitiske overvejelser og supplerende bemærkninger til lokaliseringsprincipper. De supplerende lokaliseringsprincipper skal ses som en vejledning til at planlægningen for turismeindsatser sker i overensstemmelse med relevante hensyn og interesser.

Sidst i redegørelsen findes i kapitel 10 den faglige kortlægning og analyse, som ligger til grund for udpegningen af de prioriterede turismeområder.

2. Turismens kendetegn og potentialer i Aabenraa Kommune

Aabenraa Kommune ligger i Sønderjylland og afgrænses mod syd af den dansk-tyske grænse, og grænsekulturen udgør en stor del af den lokale selvforståelse. Her fra det sydligste af Danmark begynder også Hærvejen, som fortsætter hele vejen op gennem Jylland, og Gendarmstien peger mod Als med andre historiske byer som Gråsten og Sønderborg. En ny attraktiv vandrerute vil snart forbinde Gendarmstien og Tøndermarsken. Mod øst ligger Aabenraa by med sin historiske bykerne omkranset af skove og fjord, mens åerne i den vestlige del af kommunen viser vandvejen til Vadehavet.

2.1 Stedbundne oplevelser og lokale fortællinger

I Aabenraa Kommune findes en række steder med unikke fortællinger, som udgør fundamentet for kommunens turisme:

- Aabenraa bymidte med den velbevarede købstad og kulturmiljø
- Hærvejens sydligste etaper med historiske og lokale fortællinger
- Gendarmstien, europæisk certificeret vandrerute
- Historiske steder med stærke fortællinger, f.eks. Frøslevlejren, Knivsbjerg og Brundlund Slot
- Fritidslandskabet på Løjt Land og Genner bugt med fortællinger fra søfartshistorien
- Spisesteder og restauranter i historiske omgivelser
- 66 km kystlinje og små øer med rekreativt potentiale
- Grænselandet med dansk-tysk kulturhistorie

2.2 Status og udviklingsmuligheder for turismen

Turismeudviklingen i Aabenraa Kommune er præget af en beskeden vækst, hvor antallet af kommercielle overnatninger siden 2018 er steget med 2 %, mens andelen af udenlandske turister er vokset. Denne fremgang ligger dog under både landsgennemsnittet og væksten i Destination Sønderjylland, hvor stigningerne har været på henholdsvis 20 % og 22 %. Herunder opsummeres potentialer og forudsætninger for turismeudvikling.

2.2.1 Bedre udnyttelse af den eksisterende kapacitet

Turisterne i Aabenraa Kommune vælger primært at overnatte på campingpladser, hoteller eller i lejede feriehuse. Samlet set stammer størstedelen af turismeforbruget fra ferieturister, mens erhvervsturismen kun udgør 12 % af det samlede forbrug. Foruden danske turister, er det primært tyskere, der holder ferie i området. Tyske turister sætter pris på kvalitetsoplevelser, herunder certificerede vandreruter og overnatningssteder. De vælger i højere grad end danskerne at overnatte i lejet feriehus. Her er det en udfordring for vækst, at der er en lav udlejningsgrad i kommunens relativt få feriehuse. Ved at udnytte den eksisterende kapacitet bedre vurderes der at være mulighed for at tiltrække flere tyske ferieturister.

2.2.2 Investering i kvalitetsoplevelser i naturen

Aabenraa Kommune har i de senere år investeret i at udvikle kvalitetsvandreren, Gendarmstien og nu pågår udvikling af Hærvejen. Derudover planlægges for øst-vest kvalitetsvandrersti fra Gendarmstien ved Padborg til Tøndermarsken. Gode vandreruter har bidraget til at løfte vandreturismen markant og været afsæt for udvikling af nye kommercielle turismeprodukter. En sammenhængende rekreativ infrastruktur af høj kvalitet er et godt fundament for, at turismens aktører kan udvikle nye forretningsmuligheder. Samtidig er spændende stier og ruter i den lokale natur også et stort aktiv som bosætningsparameter. Der er derfor

et oplagt potentiale i at bygge videre på disse indsatser og sikre tilgængelighed til kvalitetsoplevelser i naturen for alle.

2.2.3 Planlægning for autocampere og modernisering af campingpladser

Autocamperturismen er i vækst i hele landet, og det er mange steder en udfordring at finde nok egnede pladser. Med nærheden til det tyske marked og E45 forløbet op gennem kommunen, vurderes der at være et potentiale for at imødekomme efterspørgslen fra autocamperturismen med flere decentrale pladser, når lystbådehavnen er fyldt op. Det anbefales at udarbejde en samlet plan for autocamperturismen, hvor egnede lokationer og servicetilbud kan udpeges i dialog med turisterhvervet. Én af nøglerne til at skabe bedre og flere tilbud til autocampere er at udvide tilbuddene hos de eksisterende campingpladser. På nationalt plan er campingproduktet under transformation for at sikre markedsrelevante tilbud til nye målgrupper bl.a. med ny pladsindretning, flere hytter, nye services og outdoor-tilbud. Det er derfor væsentligt at kunne imødekomme ønsker om transformation af eksisterende campingpladser.

2.2.4 Gode forudsætninger for mere erhvervsturisme

Aabenraa Kommune rummer desuden et betydeligt, men endnu ikke fuldt udnyttet potentiale for erhvervsturisme. Med sin strategiske beliggenhed tæt på både den tyske grænse og hovedfærdselsåren E45, er området oplagt for virksomheder, organisationer og netværk, der ønsker at afholde konferencer, seminarer og kursusaktiviteter, særligt i forhold til at forstå forudsætninger og muligheder for at etablere energianlæg, som Aabenraa Kommune har været frontløber på. Potentialet kræver investering i møde- og hotelkapacitet, der kan imødekomme markedets behov.

2.2.5 Grænsekulturens historie og aktualitet

Aabenraa Kommunes placering i grænselandet åbner for unikke muligheder, hvor kulturmøder og historiske spor forenes med ambitionen om at skabe inkluderende og tilgængelige oplevelser for både lokale og besøgende. Med stærke institutioner og nutidig formidling, kan kommunen styrke sin position som en destination, der bygger bro mellem fortidens fortællinger og fremtidens bæredygtige udvikling. Det skal et nyt museum på havnen bl.a. bidrage til, mens også Told- og Grænsemuseet og Frøslevlejren kan løfte og synliggøre områdets særlige identitet i en formidlingsklynge, hvor også Hærvejen og Gendarmstien mødes. På den måde kan samarbejder mellem kulturliv og turisterhverv være med til at fremhæve det autentiske, mangfoldige udtryk, som kendetegner grænsekulturen. Ved at kombinere naturoplevelser, historie og lokal gæstfrihed skabes grundlaget for en helstøbt og relevant turismeindsats, der favner både de store og de små historier.

3. Udviklingsprincipper for turismen

Aabenraa Kommune ønsker, at turismen udvikles med afsæt i de udviklingsprincipper, som også ligger til grund for den nationale strategi for bæredygtig udvikling og den fælles Udviklingsplan for Jyllands Østkyst. Principperne er her tilpasset den lokale kontekst for Aabenraa Kommune med baggrund i de visioner, der beskrives i kommunens Udviklingsstrategi 2035 og med input fra Destination Sønderjyllands Advisory Board for turisme i Aabenraa Kommune.

Koncentré udviklingen

Skab kritisk masse for nye investeringer i turismen ved at samle og udbygge turismeudbud og -kapacitet i prioriterede turismeområder

Udviklingen af turismen koncentrerer sig i fire prioriterede turismeområder, som rummer et turismemæssigt potentiale samt de sydligste etaper af Hærvejen, som forløber i Aabenraa Kommune. Ved at samle større indsats på prioriterede lokationer skabes kritisk masse for investering i ny kapacitet og nye turismeprodukter.

Benyt og beskyt

Gør naturen tilgængelig for oplevelser under hensyntagen til sårbare områder med veltillagte ruter, støtte- og oplevelsesfaciliteter og god formidling af den lokale natur

Natur- og outdoorturismen er i vækst, og Aabenraa Kommune har flere attraktive vandre- og cykelruter, som også tiltrækker turister. Hærvejen er et særligt fokus, hvor der skal investeres i udviklingen. I planlægningen skal der være fokus på, at nye faciliteter eller ruteomlægninger planlægges i overensstemmelse med relevante naturhensyn og sårbarheder i landskabet, hvilket også kan bidrage til at højne den rekreative oplevelsesværdi.

Øg kvaliteten

Skab variation, kvalitet og kapacitet i det lokale turismeudbud og brug certificeringer som ramme for udviklingen

For at øge turismen er det nødvendigt at tiltrække investeringer i markedsrelevant overnatningskapacitet som kan supplere det eksisterende udbud, og det bør undersøges, hvordan den eksisterende kapacitet, ikke mindst i feriehusene, kan udnyttes bedre. Hotelkapaciteten kan udbygges, og der er potentiale for at etablere autocamperpladser flere steder i kommunen for at imødekomme væksten i autocamperturismen.

Omdannelse af funktionstømte bygninger kan flere steder være et godt udgangspunkt for at etablere nye overnatningsfaciliteter i rammer, der fortæller en lokal historie, eksempelvis den tidligere efterskole ved Frøslev eller funktionstømte bygninger på Barsø.

Certificeringsordninger kan desuden være ramme for at udvikle kvaliteten af bl.a. overnatningssteder og vandreruter, sådan som man kender det fra Gendarmstien.

Styrk de lokale særkender

Stå stærkt på grænsekulturen, fællesskaber og formidling af de historiske spor

Turisterne i Destination Sønderjylland søger de lokale og autentiske miljøer og fortællinger. Turismeudviklingen bør derfor tage afsæt i de stedbundne, kulturelle og historiske bånd, der binder Destination Sønderjylland sammen på tværs og fremhæver grænselandets særlige fortællinger og betydning for Sønderjylland i dag. Et nyt museum på havnen med bl.a. en Francisca Clausen udstilling skal forstærke formidlingen af disse fortællinger og den lokale kunst, mens især området ved Padborg og Frøslevlejren kan styrkes med nye formidlingstiltag.

Tænk i flere sæsoner

Skab grundlag for et større oplevelsesudbud hele året

Udvikling af ny turismekapacitet kan (også) bidrage til flere overnatninger uden for højsæsonen. Mere møde- og hotelkapacitet kan være med til at udvikle en stærkere erhvervsturisme, mens hoteller i bymidten også kan understøtte kulturturisme i skuldersæsonen.

Julen som højtide kan være en driver for nye turismeoplevelser og handel i bymidten sådan som det også opleves på de tyske julemarkeder. Med den geografiske og kulturelle nærhed til Tyskland og med initiativer som Julehjerterbyen og julemarkeder hos lokale gårdbutikker er der et godt afsæt for at videreudvikle både foreningsbaserede og kommercielle juleoplevelser både i Aabenraa bymidte og i landdistrikterne.

Sammentænk investeringer

Investér i initiativer, der både kommer lokalsamfund, natur og turisme til gode og involver lokale foreninger og borgere i udviklingen

Nye investeringer i turismen bør sammentænkes med Destination Sønderjyllands og Aabenraa Kommunes øvrige indsatser, særligt Udviklingsplan for Jyllands Østkyst, Handleplan for Hærvejen og de nye naturgenoprettelsesprojekter, der måtte vise sig i regi af den grønne trepart og potentielle UNESCO udpegninger som eks. Flensborg Fjord som UNESCO Biosfæreområde.

Turisme og levedygtige lokalsamfund er ofte hinandens forudsætninger, og det er essentielt, at lokalbefolkningen involveres i udvikling af nye initiativer, der både kan komme det lokale foreningsliv, lokalsamfund og områdets turister til gode.

Figur 3.1: Oversigt over udviklingsprincipper for turismen i Aabenraa Kommune

4. Lokaliseringsprincipper for ferie- og fritidsanlæg

Lokalisering af nye ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen skal ske under hensyntagen til nationale interesser, regionale og lokale vurderinger samt målsætninger for udviklingen af turismen. De nationale interesser omfatter bl.a. internationale naturbeskyttelsesområder og udvikling i kystnærhedszonen, mens de lokale planlægningsmæssige forhold administreres i kommuneplanens retningslinjer og udlæg af rammeområder. Med afsæt i dette og de beskrevne udviklingsprincipper for turismen i Aabenraa Kommune, udgør følgende lokaliseringsprincipper rammen for placering af fremtidige ferie- og fritidsanlæg og for udvidelse af eksisterende anlæg.

Ufravigelige krav jf. planloven

Af Planlovens § 5b fremgår lovgrundlaget for planlægning af ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen.

- Ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser, og offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges.
- Nye sommerhusområder skal placeres uden for områder med særlige landskabsinteresser og naturbeskyttelsesinteresser og må ikke være i strid med væsentlige nationale interesser. Nye sommerhusområder skal placeres uden for naturområder beskyttet af naturbeskyttelsesloven, strandbeskyttelseslinjen eller klitfredede områder.
- Der kan udpeges udviklingsområder i kystnærhedszonen, hvis disse ikke omfatter arealer med særlige natur-, miljø- og landskabsinteresser.

Supplerende principper for Aabenraa Kommune

Aabenraa Kommune vil lægge særlig vægt på, at nye ferie- og fritidsanlæg lokaliseres på steder, hvor der er kritisk masse for turismeudvikling, og hvor anlægget kan udgøre et kvalitetsfyldt supplement til det eksisterende udbud. Nye ferie- og fritidsanlæg skal generelt søges placeret inden for de prioriterede turismeområder ved:

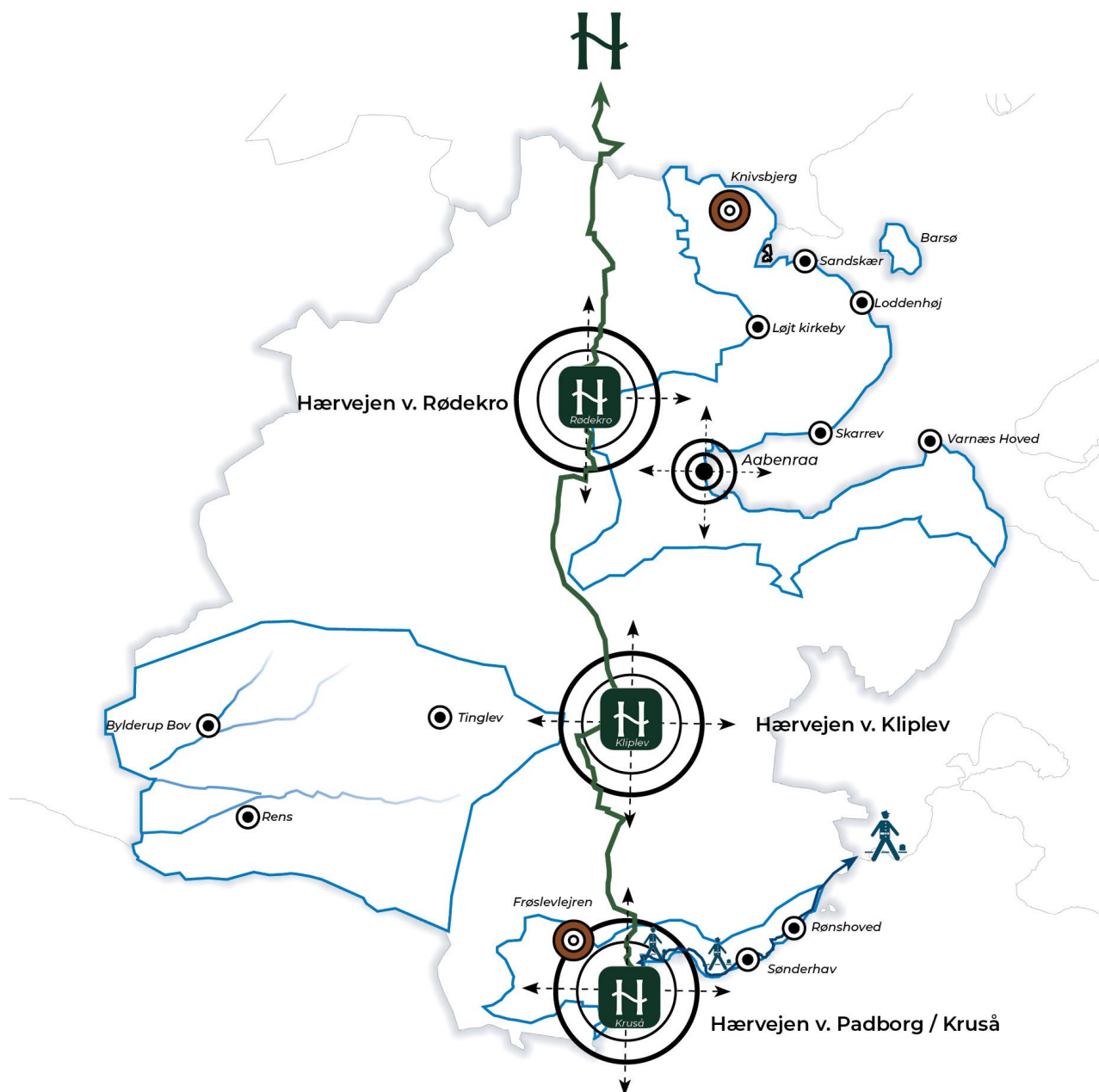
- Bysamfund og fritidsbebyggelser, der i dag fungerer som omdrejningspunkt for turismen.
- Byer eller steder, som i dag fungerer som samlingspunkt og kulturelt mødested for lokale og turister.
- Byer og steder, hvor grænselandets kultur og historie har særlig værdi og potentiale for formidling.
- Steder med tilknytning til Hærvejen og Gendarmstien.

Mindre ferie- og fritidsanlæg søges etableret med nærhed til natur, rekreative ruter samt mindre byer, hvor de kan understøtte den lokale udvikling eller steder med anden relevant turismeaktivitet.

Nye ferie- og fritidsanlæg i naturområder bør planlægges, så de tilpasses landskabets karakter og kvaliteter i udtryk og funktion.

Udvikling af nye og eksisterende anlæg bør altid ske i dialog med lokalsamfundet og relevante aktører i turisterhvervet.

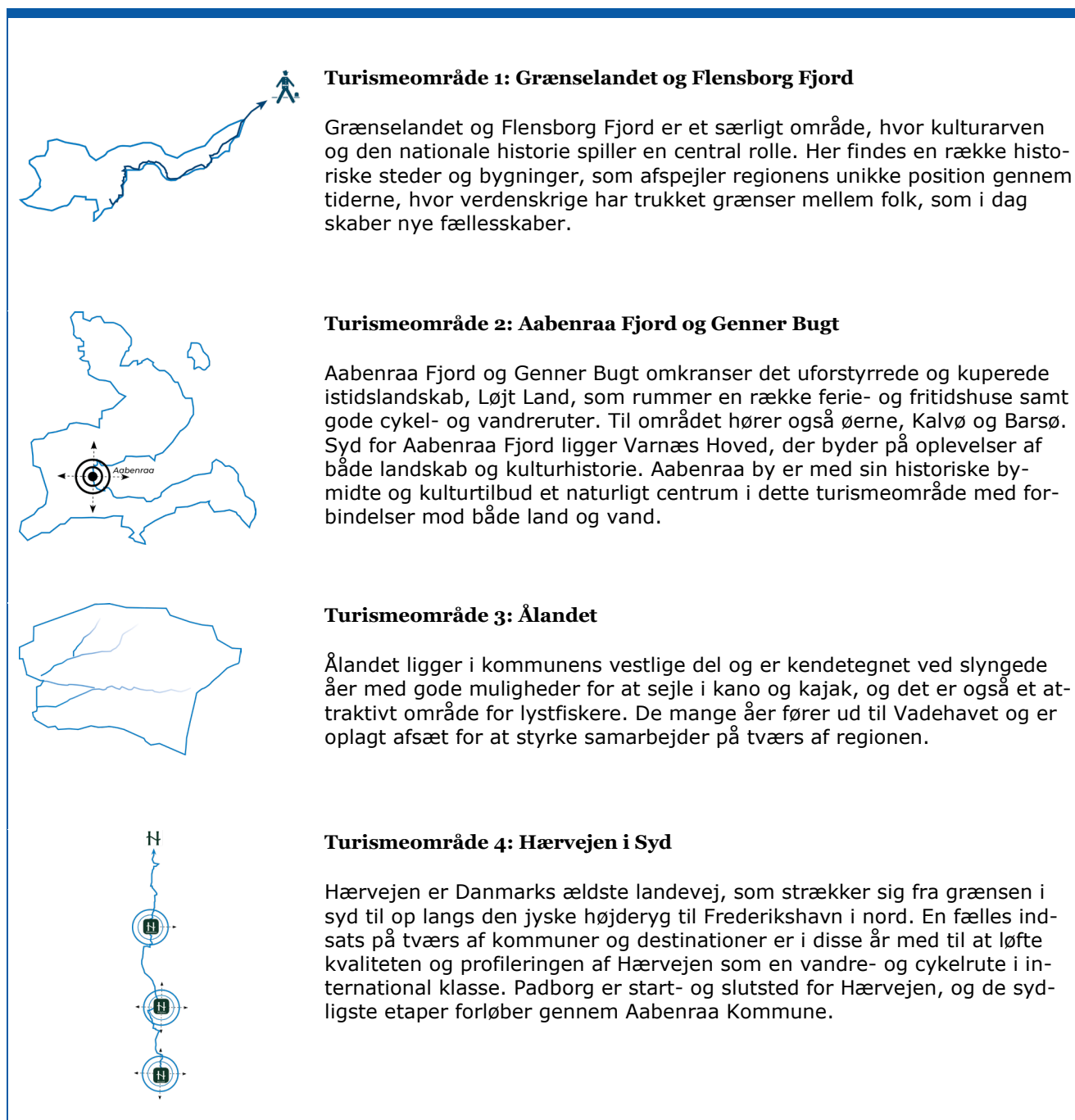
De supplerende principper er konkretiseret i de følgende kapitler for de fire prioriterede turismeområder.

Figur 4.1: Oversigt over fire prioriterede turismeområder og eksempler på bysamfund med kritisk masse for udvikling.

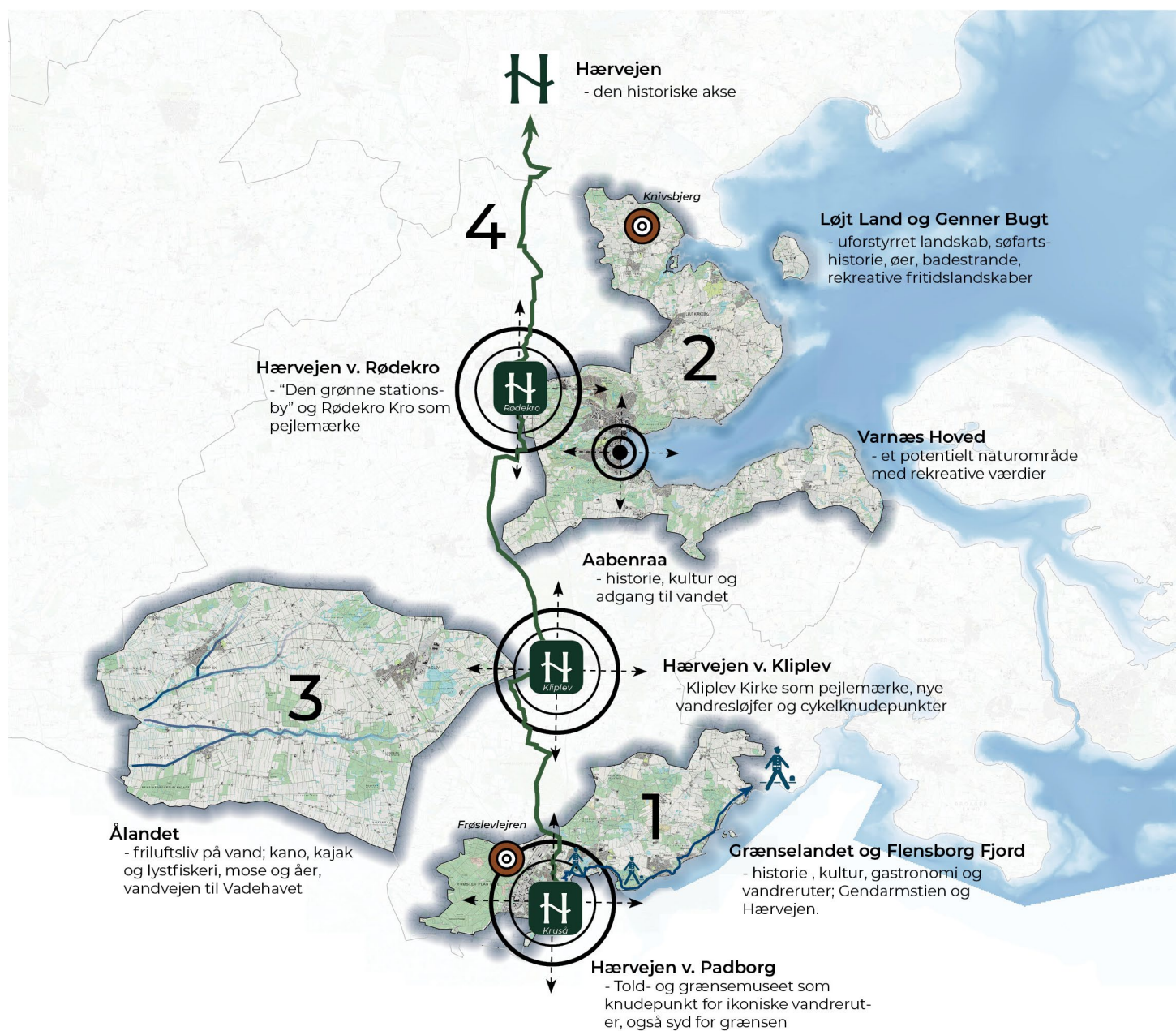
5. Prioriterede turismeområder

I Aabenraa Kommune knytter turismen sig særligt til de kystnære geografier og til Hærvejens sydligste forløb, der forløber fra grænsen og op gennem hele kommunen. Derudover er der et større område inde i landet med gode muligheder for friluftsliv, som især kommer lokale til gode. Aabenraa Kommune vil derfor prioritere udvikling af turismen inden for disse områder, der fremgår af Figur 5.1 og efter lokaliseringsprincipper, som beskrives i kapitel 4.

Tabel 5.1: Prioriterede turismeområder

Afgrænsningen af de prioriterede turismeområder er foretaget ud fra Aabenraa Kommunes landskabskarakteranalyse for at sikre sammenhæng til de betragtninger og vurderinger, der er foretaget af kystlandskabet. I denne redegørelse er flere geografisk sammenhængende landskabskarakterområder lagt sammen til større afgrænsninger. Det fremgår for hvert af områderne i de følgende kapitler, hvilke karakterområder, det indeholder.

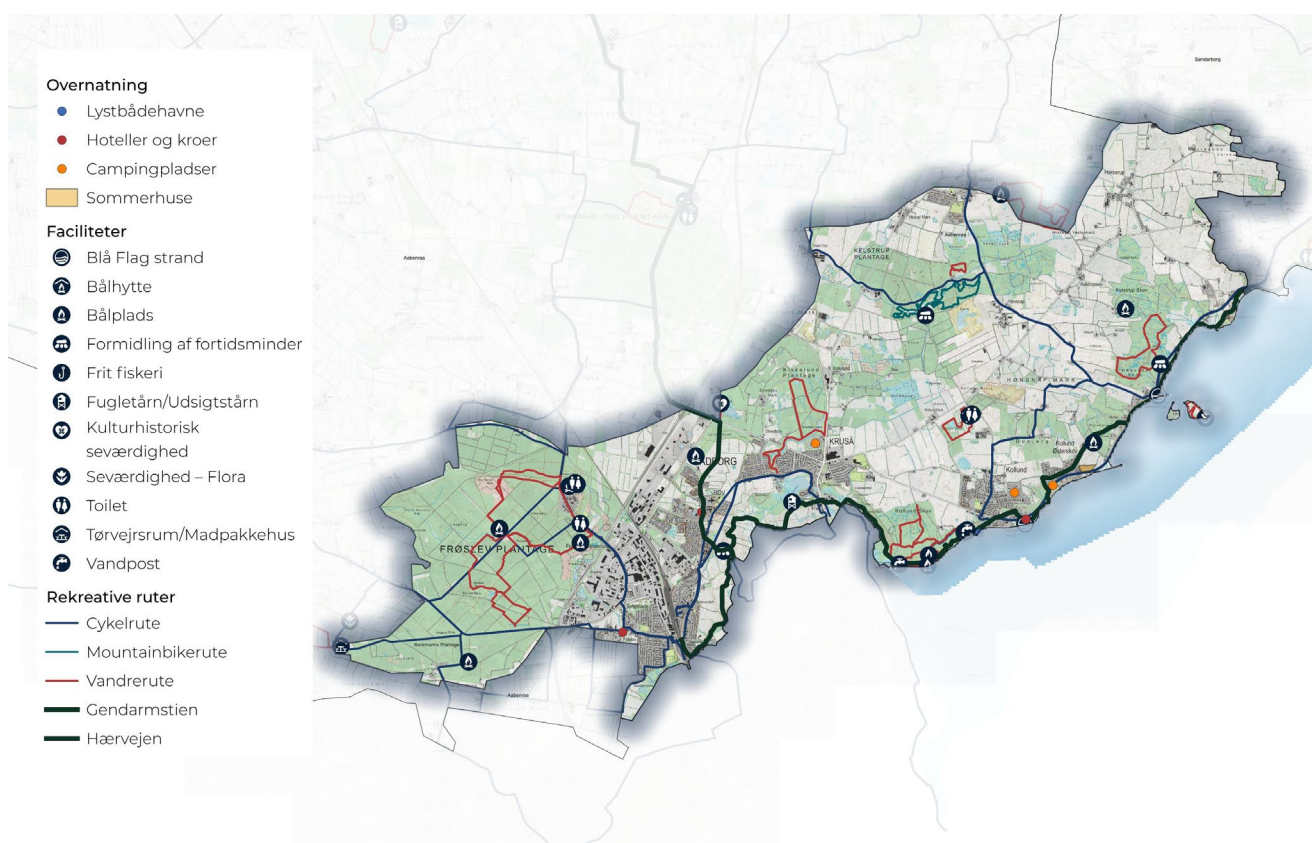
Figur 5.1: Kort med prioriterede turismeområder i Aabenraa Kommune

6. Turismeområde 1: Grænselandet og Flensborg Fjord

Grænselandet er et kystnært område, der grænser ud mod Flensborg Fjord, og mod syd ligger den dansk-tyske grænseovergang ved Padborg. I området findes også Frøslev Plantage og Frøslevlejren.

Det særlige ved Grænselandet og Flensborg Fjord er de historiske spor, som er synlige her og leder besøgende videre ud i Sønderjylland. Fra Padborg kan man følge Hærvejen eller Gendarmstien eller opleve historien på Told- og Græsemuseet og i den nærliggende Frøslevlejr. I Frøslev Plantage findes en ERA certificeret vandresti "Frøslev-Polde Stien", der er udviklet som "Hærvejens Perle". I de kommende år arbejdes der med etablering af en ny kvalitetsvandresti mellem Padborg og Tøndermarsken. Vandrestien kobler Gendarmstien og Hærvejen sammen med Tøndermarsken.

Området understøttes af campingpladser, hoteller, et mindre sommerhusområde og der er planlagt for en mulig lystbådehavn ved Kollund Mole. En særlig indsats i Aabenraa Kommune er at opnå en udpegning af Flensborg Fjord som UNESCO biosfære, der skal bidrage til at beskytte fjorden og styrke de kulturelle bånd og fortællinger på tværs af grænsen. Grænselandet og Flensborg Fjord indeholder landskabskarakterområderne Flensborg Fjord Kystlandskab samt Frøslev Plantage¹.

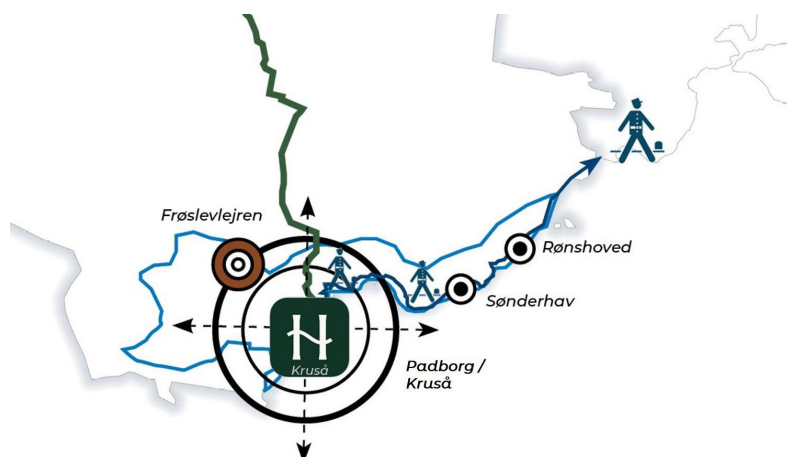

Figur 6.1: Turismeområde 1: Grænselandet og Flensborg Fjord med rekreativ infrastruktur og faciliteter samt overnatningskapacitet

¹ Jf. Landskabsanalyse, Aabenraa Kommune

6.1 Turismepolitiske overvejelser

Grænselandet er velkomsten til Danmark og Norden. Turismemæssige tiltag i Grænselandet og Flensborg Fjord bør fokusere på at styrke og formidle kulturarven, historien om grænselandet, grænsens dynamikker, stridigheder og samlingspunkter, og trække perspektiver ind i nutidens Danmark, Europa og Verden. Gendarmstien og Hærvejen er ikoniske ruter, som skal være med til at profilere Padborg som knudepunkt for vandre- og cykelturisme, mens Fakkeltgården og Michelin restauranten Pearl tilbyder gastronomi i særklasse ved fjorden.

6.1.1 Knudepunkt ved Padborg og Kruså

Velkomsten til Danmark udgør et særligt turisme potentiale. Ved Padborg og Kruså er der et stort potentiale for at udvikle et stærkt og unikt turismeknudepunkt, hvor Hærvejen og Gendarmstien begynder, og hvor vigtige institutioner som Told- og grænsemuseet og Frøslevlejren ønsker at udvikle nye formidlingsfaciliteter. Det er også her ved grænseovergangen, at mange tyske og andre udenlandske turister møder Danmark enten for første gang eller på genbesøg.

Kombinationen af naturoplevelser langs Gendarmstien og de mange formidlingstilbud fra museerne, herunder Told- og Grænsemuseet og Frøslevlejren, gør området særligt attraktivt for turister, der ønsker at fordybe sig i både den danske natur og de historiske begivenheder, der har formet Sønderjylland.

6.1.2 Gendarmstien

Gendarmstien er en af Danmarks mest ikoniske vandreruter. Den strækker sig over cirka 84 kilometer langs Flensborg Fjord fra Padborg til Høruphav på Als. 16 km af stien forløber i Aabenraa Kommune. Stien følger i fodsporene på tidligere tiders grænsevagter—gendarmerne—og slynger sig gennem et varieret og naturskønt landskab med hav, skove, enge og stejle klinter. I dag er Gendarmstien ikke kun et symbol på den dansk-tyske historie, men også et populært rejsemål for turister fra både ind- og udland.

Ruten har som den første danske vandrerute opnået certificeringen "Leading Quality Trails – Best of Europe", hvilket har øget dens anerkendelse og bidraget til at sætte Danmark på landkortet som en destination for vandreturisme. Gendarmstien har således stor betydning for turismen i Aabenraa Kommune og bør fortsat være af høj prioritet at vedligeholde og værne om, ligesom den er et vigtigt afsæt for udviklingen af nye kommercielle produkter. Her kan med fordel planlægges for øget overnatningskapacitet langs ruten.

6.1.3 Hærvejen i Grænselandet

Hærvejen begynder ved Padborg og føres forbi både Frøslevlejren og Told- og Grænsemuseet. Hærvejen har både en cykelrute og en vandrerute og tiltrækker dermed en bredere målgruppe. Hærvejsprojektet udvikles sammen med en række øvrige kommuner og destinationer og knudepunktet ved Padborg har høj prioritet i Aabenraa Kommune.

6.1.4 Frøslevlejren og området omkring

Frøslevlejren, der også ligger i nærhed til Hærvejens og Gendarmstiens begyndelse, er et særligt formidlingssted, hvor besøgende kan få et indblik i Danmarks historie under Anden Verdenskrig. Lejren blev opført i 1944 og fungerede som interneringslejr for danske modstandsfolk og andre fanger, som den tyske

besættelsesmagt frygtede kunne udgøre en trussel. I dag er Frøslevlejren bevaret som et nationalt mindesmærke og huser blandt andet Frøslevlejrens Museum, hvor udstillinger, guidede ture og arrangementer formidler fortællingerne om livet i lejren, modstandskampen og de skæbner, der udspillede sig bag pigtråden. Der er interesse for at etablere et nyt formidlingscenter i tilknytning til Frøslevlejren, som kan styrke de formidlingsmæssige greb og tilbyde nye oplevelser af lejren.

Ved Frøslevlejren ligger også en tidligere efterskole i bygninger, der ikke længere er i anvendelse. Samtidig er der behov for at øge overnatningskapaciteten for ferie-, vandre- og cykelturister, og det kan f.eks. ske ved at omdanne den tidligere efterskole til vandrerhjem eller anden markedsrelevant kapacitet. Et kvalitetsvandrerhjem her vil kunne udgøre et attraktivt støttepunkt for vandrere og cyklister, der enten begynder eller slutter deres tur på Hærvejen eller Gendarmstien.

6.1.5 Told- og grænsemuseet

Told- og Grænsemuseet er ligeledes placeret tæt ved Gendarmstien og udgør et centralt formidlingspunkt for områdets grænsehistorie. Museet giver gæsterne mulighed for at opleve og forstå udviklingen af told- og grænsearbejdet mellem Danmark og Tyskland, fra begyndelsen af 1900-tallet og frem til nutiden.

6.1.6 Flensborg Fjord som UNESCO biosfære

Indsatsen omkring Flensborg Fjord som UNESCO biosfære har til formål at skabe en ramme for fremtidig beskyttelse af fjorden, samtidig med at den styrker lokalsamfund og fremmer kulturelle tiltag på tværs af grænsen. Aabenraa Kommune arbejder aktivt for at få Flensborg Fjord udpeget som UNESCO biosfære, hvilket vil betyde øget fokus på både naturbevarelse, bæredygtig turisme og tværgående samarbejde mellem danske og tyske aktører. Der lægges vægt på at koble naturbeskyttelse sammen med lokal udvikling og turisme, så området kan drage fordel af sin unikke placering og historie, samtidig med at der tages hensyn til miljøet og områdets karakter.

Aabenraa Kommune vil prioritere at:

- Udvikle et stærkt start- og slutpunkt for Hærvejsturisme i samarbejde med Udvikling Hærvejen og de tilknyttede kommuner, destinationer og fonde.
- Understøtte mulighed for etablering af kommerciel overnatningskapacitet i og omkring Padborg og Kruså f.eks. ved omdannelse af funktionstømte bygninger eller ved etablering af ny kapacitet.
- Udvikle grænseovergangene og velkomsten til Danmark.
- Udvikle ny kvalitetsvandreroute fra Padborg til Tøndermarsken.
- Understøtte etablering af naturnær overnatningskapacitet så som glamping eller tiny houses i tilknytning til eksisterende virksomhed, kro eller private Bed & Breakfasts.
- Fastholde en høj kvalitet af vandreruten Gendarmstien og bakke op om kommercielle initiativer og samarbejder, der er med til at vedligeholde, udvikle og profilere ruten nationalt og internationalt.
- Fortsætte arbejdet for at udpege Flensborg Fjord som UNESCO biosfære som en ramme for den fremtidige beskyttelse af fjorden, styrkelse af lokalsamfund og fremme kulturelle tiltag på tværs af grænsen.

6.2 Supplerende lokaliseringsprincipper i turismeområde 1

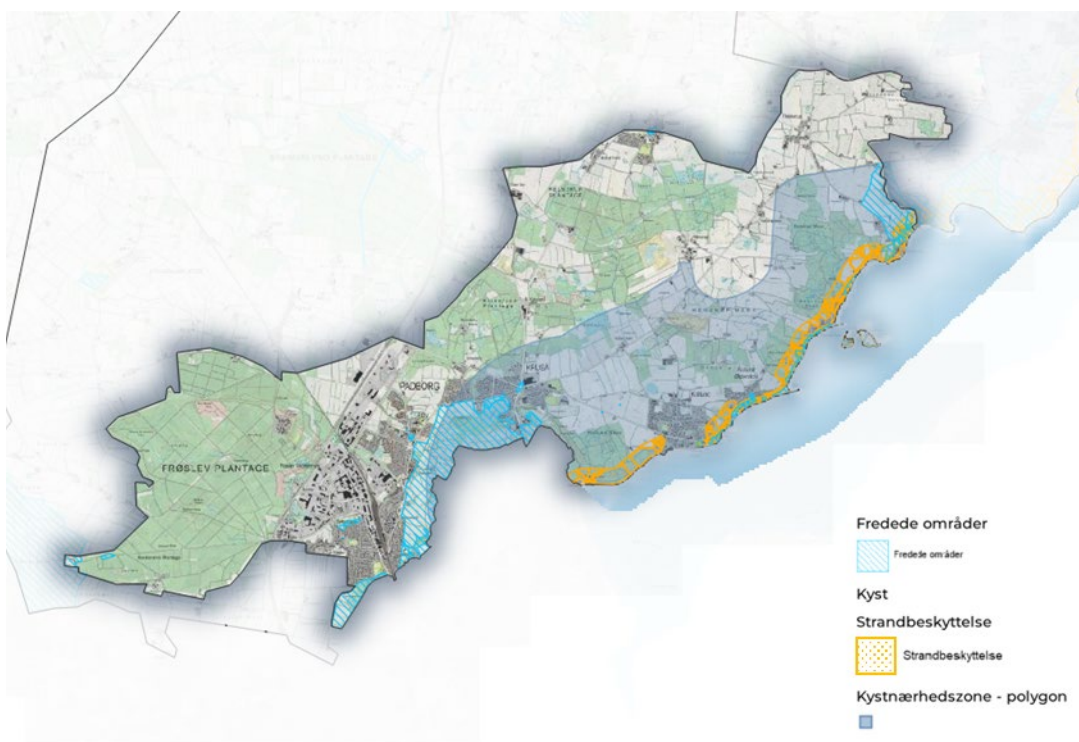
Området ved Padborg egner sig i høj grad til etablering af ferie- og fritidsanlæg, der samler eller knytter sig til eksisterende institutioner og rekreative forløb. Her vil et stærkt knudepunkt for kulturturisme samt vandre- og cykelturisme vil kunne understøtte turismeudviklingen i samspil med lokale interesser.

De kystnære landskaber langs Flensborg Fjord kan med fordel styrkes med mindre enheder og faciliteter, så som glamping eller andre små overnatningsenheder, som øger tilgængelighed og formidling af områdets natur, kultur og historie. Her bør der være særlig opmærksomhed på, at nye tiltag indpasses i kystlandskabet karakter. Det er umiddelbart vanskeligt at lokalisere større ferie- og fritidsanlæg kystnært.

- Nye faciliteter for natur- og friluftsturisme bør koncentreres på steder, hvor de kan understøtte rekreative cykel- og vandreruter, ikke mindst langs Gendarmstien og Hærvejen.
- Mindre overnatningsenheder så som glamping eller andre kommercielle, naturnære overnatningskoncepter lokaliseres i forbindelse med eksisterende virksomhed.
- Større ferie- og fritidsanlæg så som formidlingscentre eller overnatningskapacitet bør placeres nær Padborg og Kruså eller i forbindelse med Hærvejen og Gendarmstien.
- Eventuelle nye sommerhuse vil kunne placeres i tilknytning til det eksisterende sommerhusområde ved Kollund Østerskov efter ansøgning til ministeriet herom.

Figur 6.2: Kystnærhedszone i Turismeområde 1

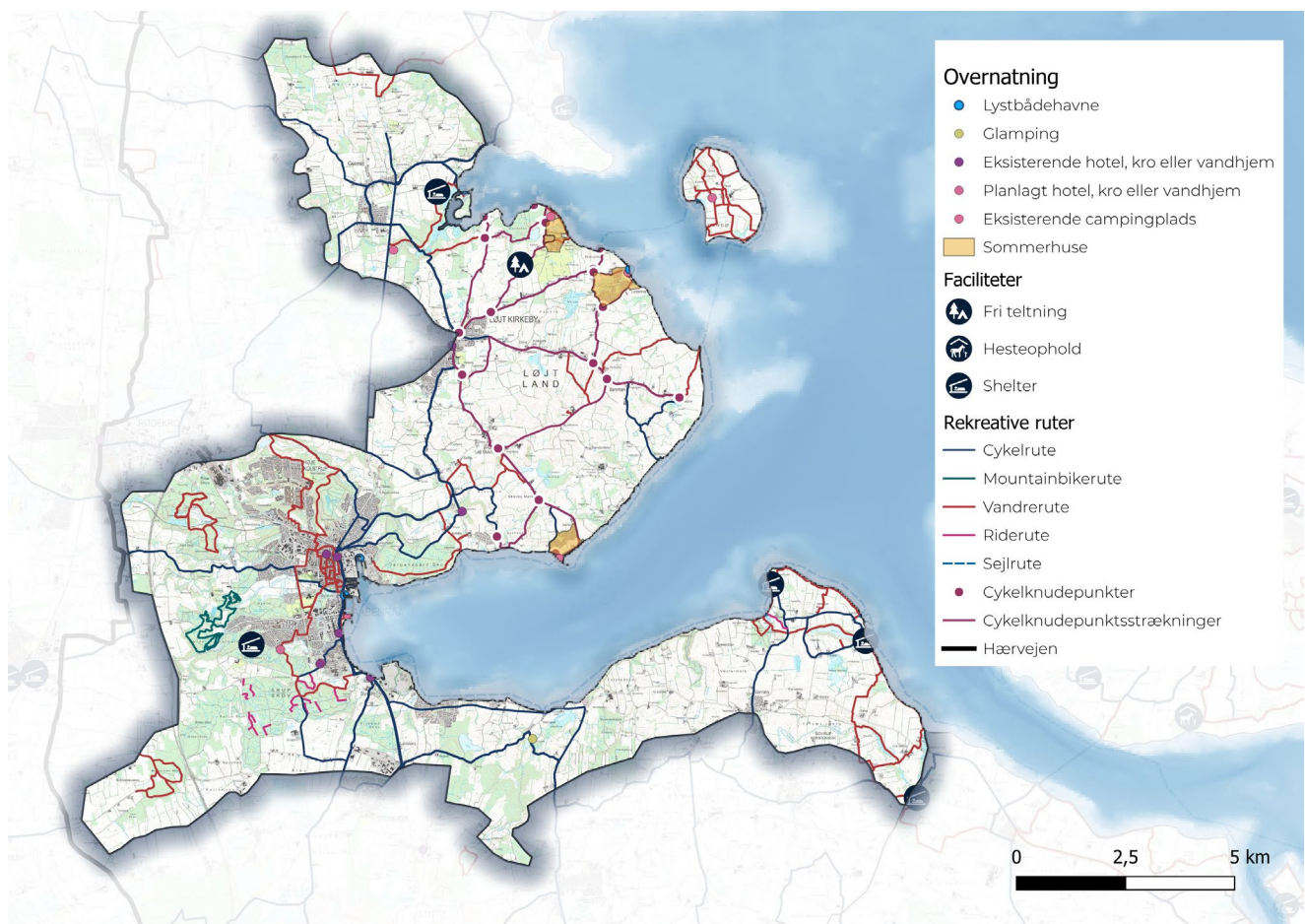
Kystnærhedszonen strækker sig fra Flensborg Fjord og ind i landet. Derudover er der flere mindre fredninger langs kysten, som bl.a. sikrer at udsigter og stier, herunder Gendarmstien, skal bevares.

7. Turismeområde 2: Aabenraa by, fjord og Genner Bugt

Aabenraa Fjord og Genner Bugt omkranser det uforstyrrede og kuperede istidslandskab, Løjt Land, som rummer en række ferie- og fritidshuse samt gode cykel- og vandreruter. Til området hører også øerne, Kalvø og Barsø. Syd for Aabenraa Fjord ligger Varnæs Hoved, der byder på oplevelser af både landskab og kulturhistorie. Aabenraa by er med sin historiske bymidte og kulturtilbud et naturligt centrum i dette turismeområde med forbindelser mod både land og vand.

Turismeområde 2 indeholder fem landskabskarakterområder: Genner Bugt, Barsø, Løjt Land, Aabenraa Skov- og Bakkelandskab og Varnæs udskiftningslandskab. I den turismepolitiske redegørelse betragtes de som tre delområder, som til sammen gør området til en destination, der kan opleves over flere dage; Genner Bugt og Løjt Land, Aabenraa by, den bynære strand og Varnæs Hoved.

Figur 7.1: Turismeområde 2: Aabenraa by, fjord og Genner Bugt med rekreativ infrastruktur og faciliteter samt overnatningskapacitet

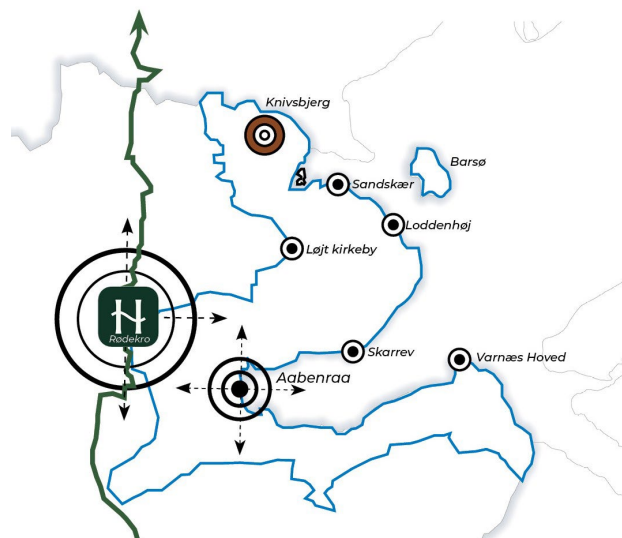
7.1 Turismepolitiske overvejelser

Turismeområde 2 er en samling af flere forskellige karakterområder, som bindes sammen af Aabenraa Fjord og Genner Bugt. De er meget forskellige i udtryk, funktion og turismemæssige potentialer – men til sammen udgør de en attraktiv destination med mulighed for mange forskelligartede oplevelser over flere dage.

7.1.1 Aabenraa by og lystbådehavn

I Aabenraa by er det den historiske bykerne med den særlige bygningskultur, der udgør en oplevelsesmæssig kvalitet i turismemæssig forstand, men også adgangen til fjorden med lystbådehavn, sejlklub, den bynære strand og spisesteder skaber stor aktivitet.

Museum Sønderjylland og Aabenraa Kommune arbejder for at etablere et nyt museum ved Aabenraa Havn, som skal samle to mindre museer og dermed fortællinger om både søfartshistorien og den sønderjyske kunst med særlig vægt på kunstneren, Franciska Clausen. Dermed får museet en samlende kraft, men peger samtidig ud på de landskaber, hvor kunsten og søfartshistorien kan opleves, f.eks. på Løjt Land og Kalvø.

”Med historien om Aabenraas guldalder som driftig søfartsby med globale forbindelser og 250 års billedkunst med nær relation til Sønderjylland vil vi skabe oplevelser, der peger ud fra hele grænselandet til det øvrige Danmark og videre ud i verden.” – Museet på Kilen

For at styrke oplevelsen af byens nærhed til fjorden er der behov for bedre wayfinding og sammenhæng mellem bymidte og især lystbådehavnen. Dette kan f.eks. understøttes ved at synliggøre forbindelser for gående og cyklister eller forlænge strandpromenaden, der binder byen og Sønderstrand sammen.

Sønderstrand i Aabenraa er en bynær og børnevenlig strand med forskellige aktiviteter og en strandpromenade, som skaber forbindelse til bymidten. Ved den bynære strand arbejdes i øjeblikket på at etablere en badeanstalt ved molen, som gør stranden endnu mere attraktiv for både lokale og turister.

På lystbådehavnen er der endvidere plads til autocamperturister i sommerhalvåret, men kapaciteten matcher ikke den stigende efterspørgsel. Der er derfor behov for at undersøge, hvordan der kan planlægges for flere decentrale autocamperpladser, som kan supplere kapaciteten på lystbådehavnen.

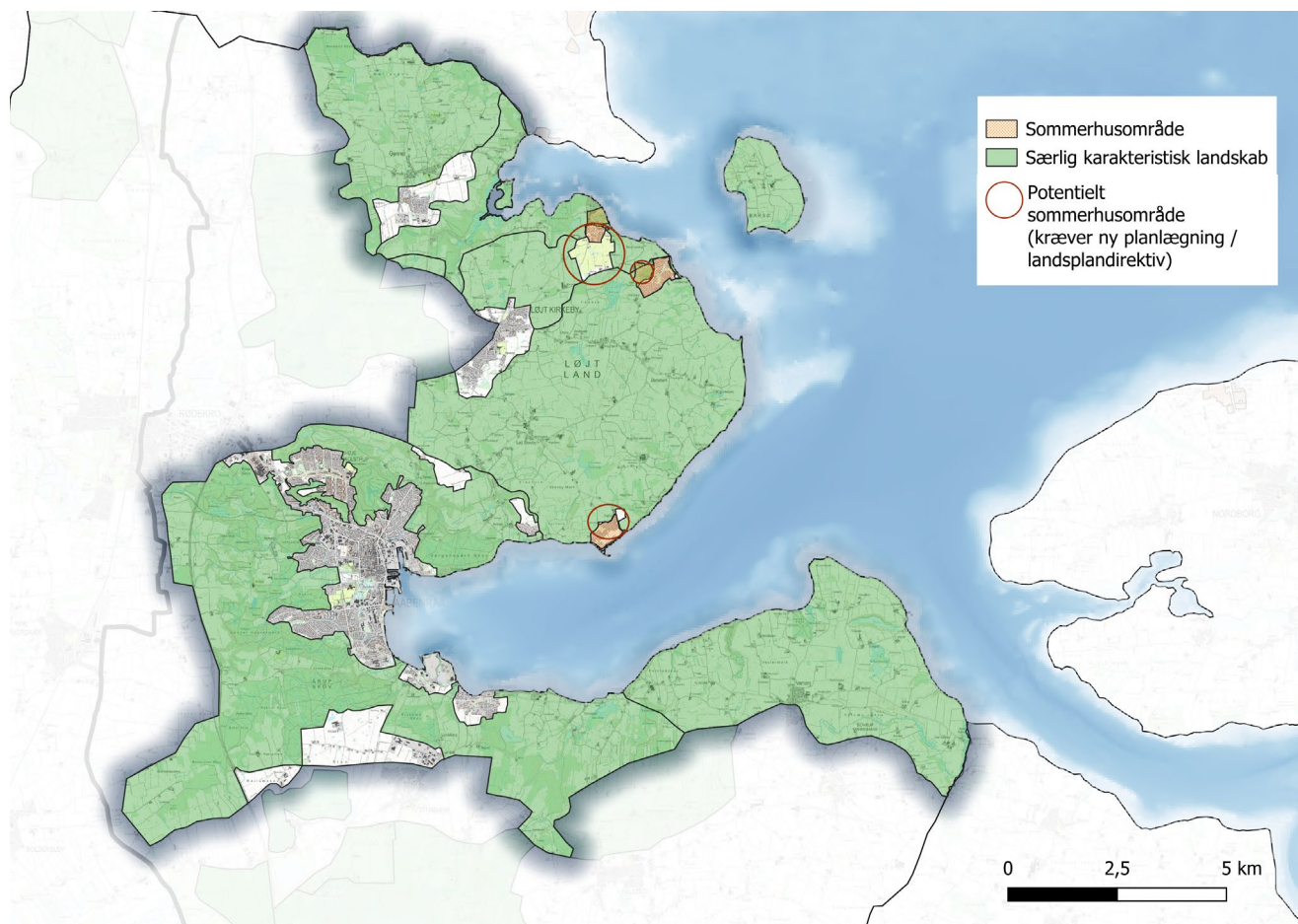
Byens erhvervsliv efterspørger mere varieret møde- og hotelkapacitet målrettet erhvervsturister for bl.a. at kunne udnytte det potentiale, der er for at tage imod ekskursioner til energianlæg og facilitere møder og konferencer.

7.1.2 Løjt Land og Genner Bugt

Landskabet på Løjt Land opleves i høj grad som et uforstyrret istidslandskab med gode udsigtsmuligheder til det omgivende kystlandskab. Området har gennem tiden udviklet sig til et rekreativt fritidslandskab med sommerhusområder og gode cykel- og vandreruter. Området vurderes at have gode muligheder for udvikling af naturturisme under hensyntagen til natur-, miljø- og landskabsinteresser.

I området er der mulighed for at etablere nye sommerhuse bag de eksisterende sommerhusområder ved Skarrev og Sandskær, såfremt de lokale lodsejere har ønske herom, se Figur 7.2. Ved Loddenhøj er der potentielt mulighed for at bygge flere sommerhuse inden for eksisterende ramme, mens sommerhuse ved Skarrev og Sandskær vil kræve en ansøgning til ministeriet om, at områderne udpeges til sommerhusområde jf. kapitel 10.1.2.

Den oplevelsesmæssige kvalitet i området kan styrkes med nye formidlingstiltag omkring de kulturhistoriske seværdigheder og spor som f.eks. kaptajnsgårdene og Knivsbjerg. Den rekreative infrastruktur er god for cykelturisme, og det giver mulighed for at etablere cykelknudepunkter som del af et nationalt cykelnetværk. Tilgængeligheden til vandrestier og ruter til fods kan med fordel videreudvikles og styrke områdets rekreative værdi for både lokale og turister.

Figur 7.2: Eksisterende sommerhusområder og muligheder for nye sommerhusudlæg i forbindelse hermed

7.1.3 Kalvø og Barsø

I Genner Bugt ligger Kalvø, som fortæller en unik maritim historie om søfart og skibsbyggeri. Det tidligere værfts hovedbygning, smedje og arbejderboliger findes stadig og en del heraf er i dag et foreningsdrevet museum. Øen er lettilgængelig med en dæmning til fastlandet, og til trods for øens lille areal, har den et godt stisystem, lystbådehavn og restaurant, der gør Kalvø attraktiv som udflugtsmål.

Barsø ligger ud for Løjt Land og kan tilgås med en lille færge. I dag er Barsø landbrugsland, og en ny udviklingsplan kan vise, hvordan naturen på Barsø kan genskabes over de kommende år. Flere danske småøer har gode erfaringer med strategisk-fysiske udviklingsplaner, som viser vejen til en bæredygtig udvikling, der både rummer plads til natur, øboere og turister. På Barsø bør der i forbindelse med omdannelse af øens landskab, gives mulighed for at etablere et mindre overnatningssted, f.eks. i form af et guesthouse eller mindre hotel, enten som nyt byggeri eller ved omdannelse af funktionstømte bygninger, som har en særlig bevaringsværdi for øen og kan være med til at videreføre øens fortællinger på samme vis som det sker på Kalvø i dag.

7.1.4 Varnæs Hoved

På Varnæs Hoved findes flere kvalitetsoplevelser, som har afsæt i områdets storbakkede morønelandskab med dybe kløfter skabt af istidens smeltevand. Fra Rævebjerg er der udsigt til Als Fjord, og ved Varnæs Vig er vandrestierne certificeret af Dansk Vandrelaug som Kvalitetsvandresti. Områderne omkring Varnæs Hoved er i dag landbrugsareal, men har potentiale til at kunne udvikle sig som attraktive områder for natur og friluftsliv, såfremt der på sigt skal ske en ændret arealanvendelse.

Mellem Aabenraa og Varnæs ligger flere mindre spise- og overnatningssteder med autentiske oplevelser og fortællinger, bl.a. Sdr. Hostrup Kro og Krusmølle. Disse steder er relevante for at styrke sammenhængen mellem byen og naturen på Varnæs Hoved.

Figur 7.3: Varnæs ved Den Gyldne Løve. Foto: James Cripps, Destination Sønderjylland

Aabenraa Kommune vil prioritere at:

- Fortsætte realisering af et nyt museum på Aabenraa Havn i dialog med Museum Sønderjylland
- Bakke op om etablering af ny møde- og hotelkapacitet i Aabenraa, som samlet set vil være byen til gavn
- Arbejde for at styrke den sammenhængende rekreative infrastruktur på Løjt Land og Varnæs Hoved i samarbejde med lokale aktører og foreninger
- Arbejde for at tilvejebringe et planlægningsgrundlag for nye feriehuse efter eventuelt ønske fra lodsejere
- Arbejde for i samarbejde med Destination Sønderjylland at udnytte den eksisterende kapacitet i feriehuse bedre
- Understøtte en modernisering af campingpladser, der ønsker at omdanne eller udbygge deres overnatningsprodukt
- Iværksætte en visions- og udviklingsplan for Barsø og Løjt Land, som skaber grundlag for fremtidige natur- og turismeinitiativer i området

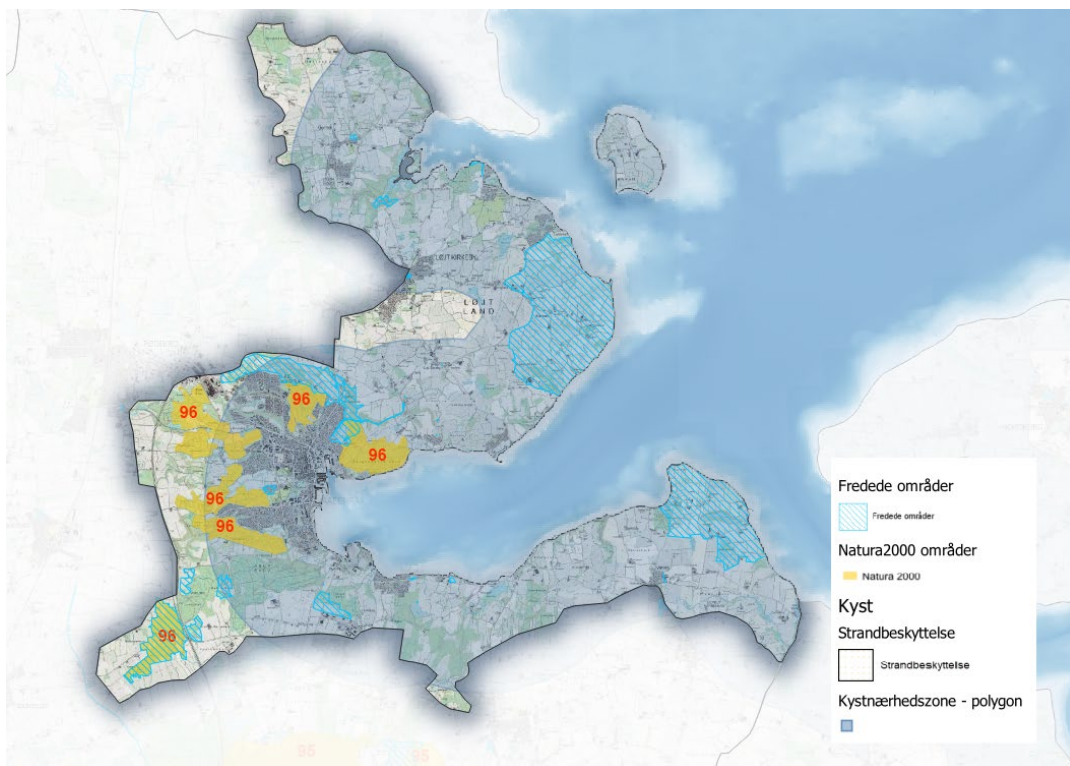
7.2 Supplerende lokaliseringsprincipper i turismeområde 2

Aabenraa by egner sig i høj grad til etablering af større ferie- og fritidsanlæg så som det nye museum og ny møde- og hotelkapacitet under hensyntagen til byens historiske karakter og arkitektur. Langs Aabenraa Fjord og Genner Bugt er det umiddelbart vanskeligt at lokalisere større ferie- og fritidsanlæg kystnært.

- Større ferie- og fritidsanlæg så som møde- og hotelkapacitet bør lokaliseres i forbindelse med eksisterende by- eller havneområde og indpasses i det bebyggede miljø.
- Nye bynære rekreative funktioner og faciliteter, som relaterer sig til kyst og fjord, bør lokaliseres på Aabenraa lystbådehavn samt ved den bynære strand.
- De kystnære landskaber langs Aabenraa Fjord og Genner Bugt kan med fordel styrkes med mindre faciliteter og stiforbindelser, som øger tilgængelighed og formidling af områdets natur, kultur og historie. Her bør der være særlig opmærksomhed på, at nye tiltag indpasses i kystlandskabets karakter.
- Mindre overnatningsenheder så som glamping eller andre naturnære, kommercielle overnatningskoncepter lokaliseres i forbindelse med eksisterende virksomhed.

Figur 7.4: Kystnærhedszone i Turismeområde 2

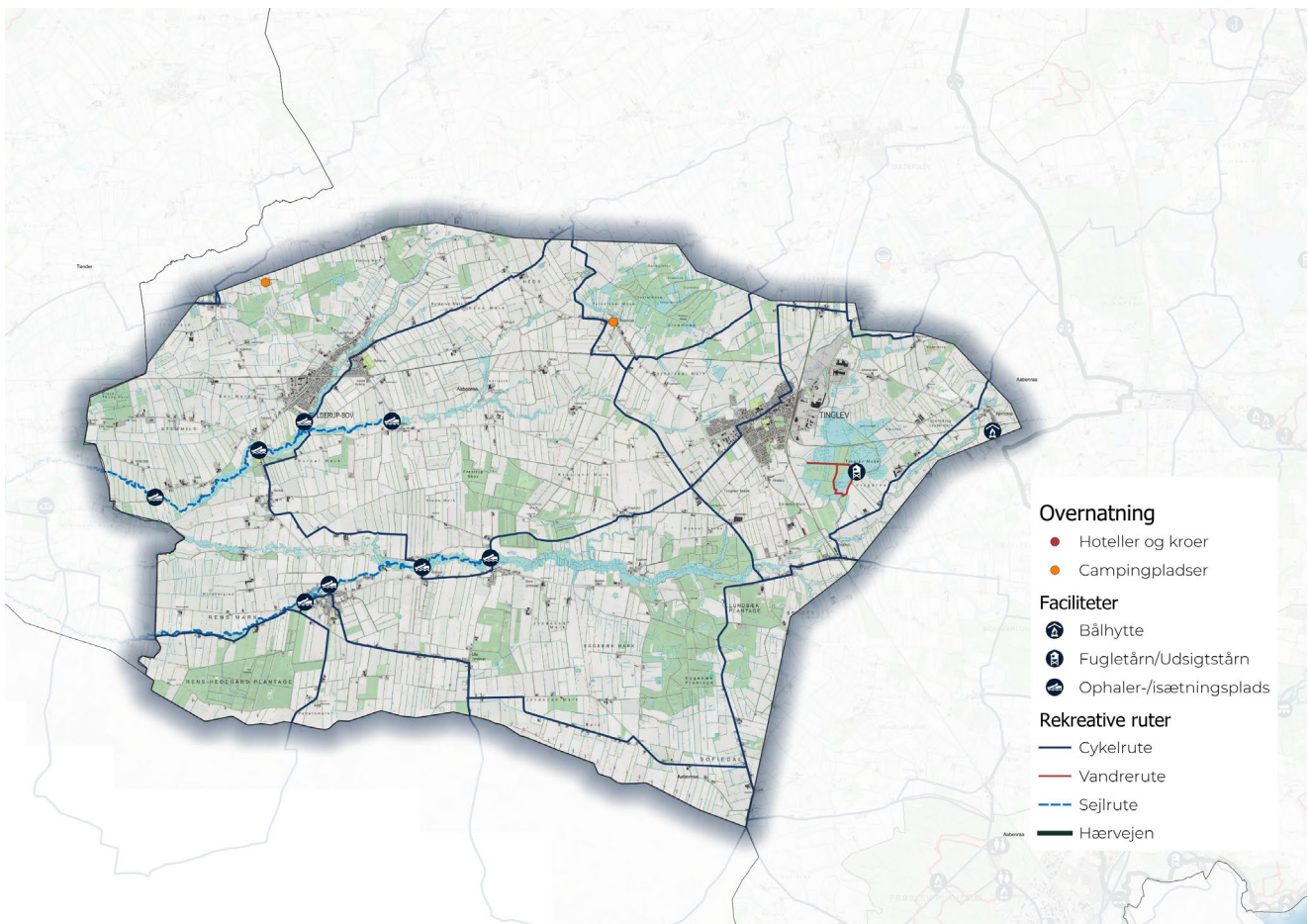
Kystnærhedszonen strækker sig fra Aabenraa Fjord og Genner Bugt ind i store dele af området og omfatter hele Kalvø og Barsø. Derudover er der flere fredninger, som bl.a. sikrer at udsigter og landskaber og Natura 2000 områder omkring byen.

8. Turismeområde 3: Ålandet

Ålandet er et indlandsområde, hvorfra mange små vandløb og åer fordeler sig og viser vandvejen ud til Vadehavet. Ålandet strækker sig fra den dansk-tyske grænse i syd og omfatter byerne Tinglev og Bylderup-Bov længere mod nord. Mod øst forløber Hærvejen og mod vest føres man videre til Tøndermarsken, som er et stort turistområde.

Ålandet er med sine mange åer og moser et oplagt udflugtsmål for især lokale, men også turister, der holder af at fiske eller sejle i kano og kajak. Ved Tinglev Mose er der desuden gode muligheder for at opleve fugle og gå en tur i området. Ålandet er også et godt cykelområde med flere gode cykelruter og campingpladser, der giver mulighed for at overnatte undervejs.

Figur 8.1: Turismeområde 3: Ålandet med rekreativ infrastruktur og faciliteter samt overnatningskapacitet

8.1 Turismepolitiske overvejelser

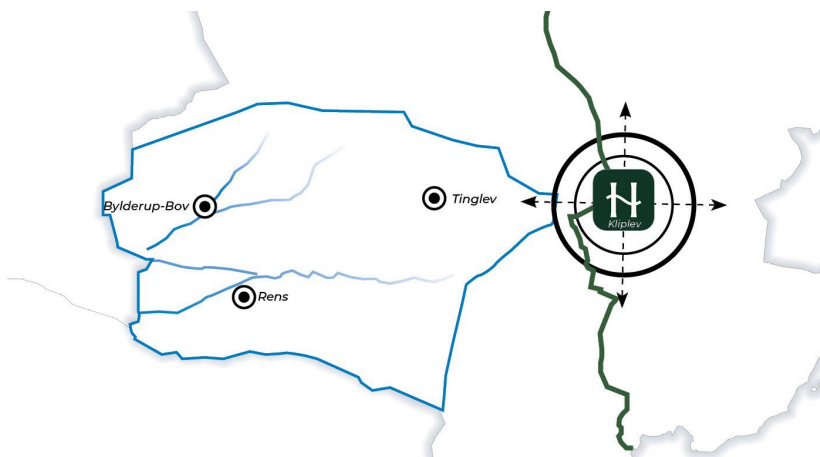
Ålandet ligger mellem to store turistattraktioner; nemlig Hærvejen og Tøndermarsken. I Kliplev planlægges et Hærvejsknudepunkt, som også kan formidle og skabe bedre forbindelse til mulighederne i Ålandet. Ålandet er dog i høj grad et et landsby- og bosætningsområde med et stærkt kultur- og foreningsliv.

Der har gennem de senere år været gennemført et områdefornyelsesprogram i Ålandet for at sikre bosætning og hverdagstilbud. Her er der bl.a. investeret i lokale stiforbindelser og rekreative faciliteter.

Landsbyklyngen Ålandet iværksætter årligt en række lokale aktiviteter så som markeder, Ringriderfest og lokale gå- og løbehold. Nye initiativer her bør derfor i høj grad planlægges og iværksættes med en høj grad af lokalsamfundsinvolvering.

"De naturprægede dele af landskabet, herunder netværket af åer og moser, kan i højere grad fremhæves som identitetsskabende kvaliteter i landskabet. Landskabet rummer potentiale for udbredelse af natur i form af moser og engområder, som både vil fremhæve landskabets lavbundskarakter, ligesom det vil have en klimamæssig gevinst" – Landskabsanalyse, Aabenraa Kommune

Der kan på sigt være omlægningsprojekter i regi af grøn trepart, som kan styrke den lokale natur. Her bør tilgængelighed og oplevelsesmuligheder være et særligt fokusområde, ligesom det er vigtigt at planlægge for sammenhæng til de eksisterende oplevelser på og ved vandet.

Figur 8.2: Ålandet, Foto: Aabenraa Kommune

Aabenraa Kommune vil prioritere at:

- Offentlige investeringer i nye faciliteter til friluft aktiviteter skal være til gavn for både lokale og turister
- Nye naturprojekter skal have en høj grad af tilgængelighed for lokale og turister, og der skal være god sammenhæng til eksisterende tilbud
- Understøtte en modernisering af campingpladser, der ønsker at omdanne eller udbygge deres overnatningsprodukt

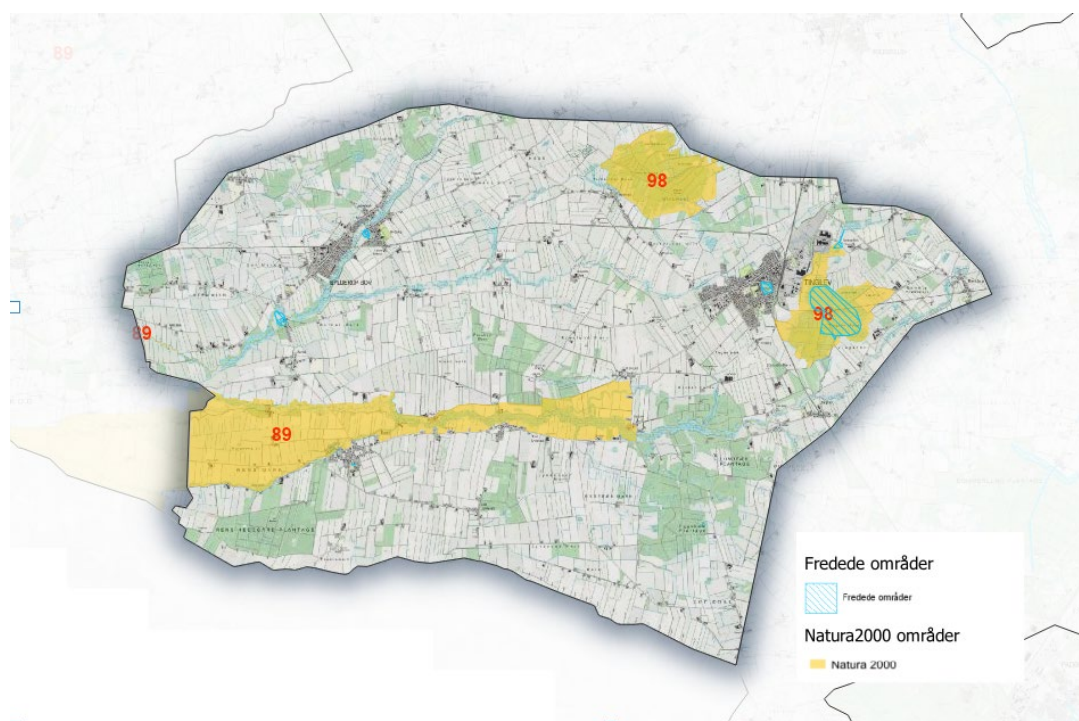
8.2 Supplerende lokaliseringsprincipper i turismeområde 3

Ålandet er foruden de mange vandløb og moser præget af store landbrugsarealer. Området egner sig derfor ikke til store ferie- og fritidsanlæg, men kan udvikles med fokus på rekreative oplevelser, som kommer både lokalsamfund og turister til gode. Området ligger uden for kystnærhedszonen.

- Nye rekreative faciliteter bør placeres på steder, hvor de kan styrke tilgængeligheden til den lokale natur
- Mindre overnatningsenheder så som glamping eller andre naturnære overnatningskoncepter lokaliseres i forbindelse med eksisterende virksomhed.

Figur 8.3: Fredning og naturbeskyttelse i Turismeområde 3

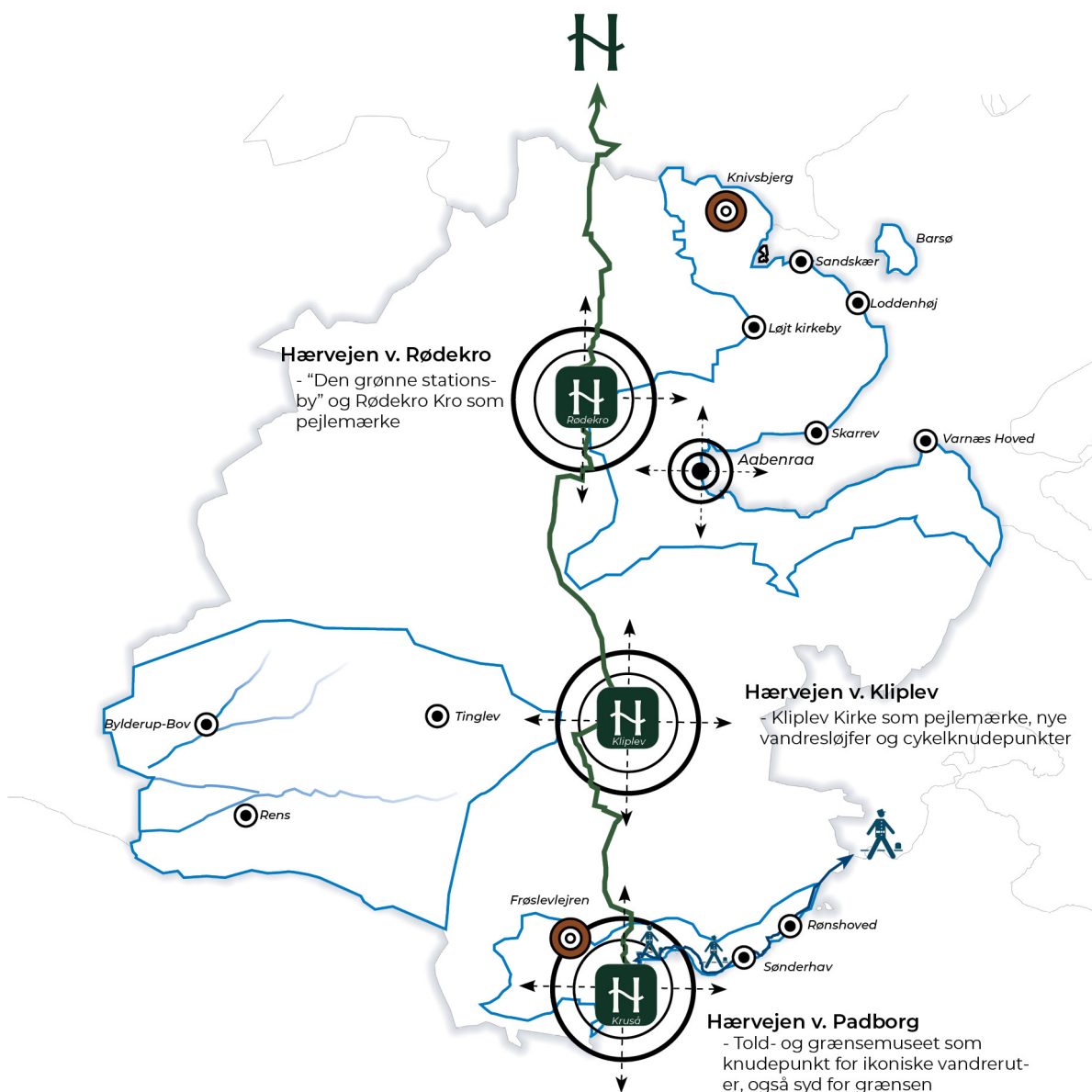
Området ligger uden for kystnærhedszonen, men indeholder flere Natura 2000 områder.

9. Turismeområde 4: Hærvejen i Syd

Hærvejen er Danmarks ældste landevej og løber fra Padborg i syd til Frederikshavn i nord. Ruten har historisk set været brugt som handelsrute, hvor varer blev fragtet til markeder i Europa, men det var også en vigtig pilgrimsrute for rejsende gik mod Santiago, Rom eller Jerusalem. Hærvejen er i dag bevaret som vandre- og cykelrute og udvikles i et stærkt samarbejde mellem en række kommuner, destinationsselskaber og med støtte fra Nordea Fonden.

Aabenraa Kommune er en aktiv spiller i samarbejdet Udvikling Hærvejen og har med handleplan for "Hærvejen i Syd" sat en retning for, hvordan kommunens tre knudepunkter skal udvikles. Kommunens indsats vil derfor bygge på denne handleplan og de projekter, der besluttet i regi af Udvikling Hærvejen.

Figur 9.1: Illustration af Hærvejens sydlige forløb gennem Aabenraa Kommune og forbindelser til de tre øvrige turismeområder

9.1 Turismepolitiske overvejelser

Hærvejen har potentialet til at skabe forbindelse ud i de øvrige tre prioriterede turismeområder og på den måde knytte kommunens vandre- og cykeltilbud sammen. Det kræver, at der i udviklingen af knudepunkter er fokus på at sikre forbindelserne til de omkringliggende naturområder og oplevelsesmuligheder.

Som start- og slutsted for vandring på Hærvejen er der et stort potentiale i at øge vandre- og cykelturismen med afsæt i et stærkt Hærvejsknudepunkt ved Padborg, hvor Hærvejen krydser Gendarmstien. Det er vigtigt, at der her investeres i god formidling og overnatningskapacitet, ligesom at sammenhængen til Gendarmstien og de historiske institutioner i området bør styrkes. Der planlægges desuden for knudepunkter ved Kliplev og Rødekro, hvor der også med fordel kan være et fokus på at udvikle målrettede faciliteter for cykel- og vandresegmentet.

Hærvejen er også et projekt, der har potentiale for at løfte lokalsamfund, og drives i høj grad med involvering af lokale borgergrupper. De lokale har derfor også en vigtig stemme og rolle i at realisere potentialet i Hærvejen som international vandre- og cykelrute. Langs ruten findes grusgrave ved Hjordkær, Rødekro og Hovslund, som på sigt vil kunne omdannes til natur med rekreativ værdi, når grusgravene ikke længere er i funktion.

Konkrete projekter tager deres afsæt i Handleplan for Hærvejen, og Udvikling Hærvejen inddrages heri.

Lokaliseringsprincipper følger de principper, der er beskrevet i kapitel 4.

Figur 9.2: Langs Hærvejen findes flere karakteristiske kampestensbroer som denne, Gejlå Bro. Foto: Destination Sønderjylland.

10. Analyse og baggrund

I dette kapitel fremgår de kortlægninger og analyser, der ligger til grund for den turismepolitiske redegørelse. De er udført på baggrund af digitale plandata, kortdata fra Geodanmark, data fra GeoFA og data fra Visit Danmarks statistikbank. Disse er suppleret med kvalitative input fra workshops med Destination Sønderjyllands advisory board for turisme i Aabenraa Kommune. Udvalget for Plan, Teknik og Landdistrikter og Udvalget for Bæredygtig Udvikling har ligeledes bidraget med kvalitative input til analysen.

Den første del omhandler planforhold og lovgivning, skal tages i betragtning ved planlægningen for turisme, herunder særligt nye ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen. Den anden del omhandler status på turismen i form af forbrugsdata og overnatningsstatistik.

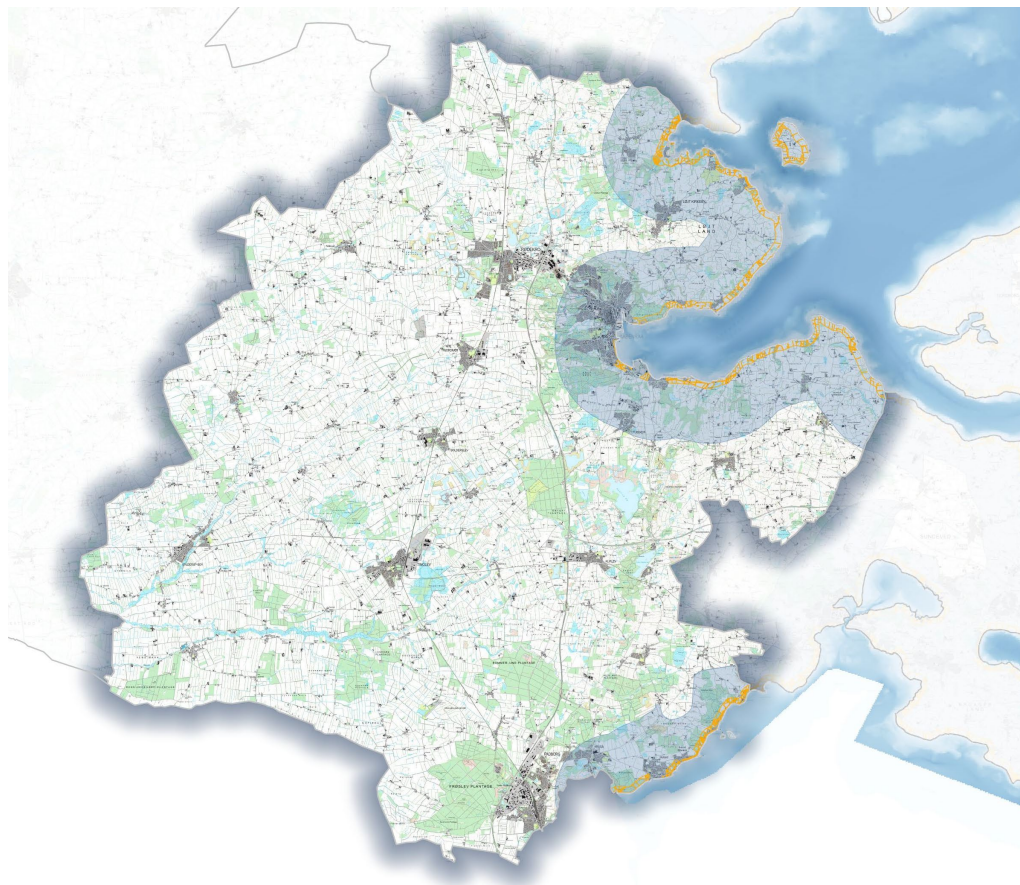
10.1 Planforhold

10.1.1 Planlægning i kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen er det areal, der ligger fra kysten og 3 km ind i landet og samtidig er landzone. Formålet med kystnærhedszonen er at friholde kysterne for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængige af kystnær beliggenhed.

Det er en national interesse at sikre, at den frie adgang til kyster og strande opretholdes og udbygges, samt at der lokalt skabes rammer for, at erhverv inden for kyst- og naturturismen kan udvikles under de nødvendige hensyn. Derfor skal kommunernes planlægning for nye ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen ske efter sammenhængende turismepolitiske overvejelser.

Figur 10.1: Kystnærhedszone og strandbeskyttelseslinje

10.1.2 Udviklingsområder og forsøgsprojekter

Udviklingsområder i kystnærhedszonen kan give kommunerne mere fleksible udviklingsmuligheder i forhold til f.eks. at planlægge for byudvikling eller nye ferie- og fritidsanlæg, dog under fortsat hensyn til de åbne kyster og landskabelige værdier.

Det er ministeren for landdistrikter, der udpeger udviklingsområder i kystnærhedszonen på baggrund af ansøgninger fra landets kystkommuner. Kommunerne vil således med udpegede udviklingsområder få nye muligheder for at fremme vækst og udvikling i de kystnære områder fx omkring byer og på de små og mellemstore øer.

Det er også ministeriet, som beslutter, hvornår der kan ansøges om udpegning af udviklingsområder og sommerhusområder eller hvornår, der udbydes nye forsøgsprojekter inden for kyst- og naturturismen, som kan give dispensation fra bl.a. strandbeskyttelseslinjen. Kommunens ansøgning skal bl.a. bero på en turismepolitisk redegørelse og kommunens planstrategi. Med den seneste politiske aftale (oktober 2024) om ændringer i planloven er det besluttet at give ministeren mulighed for at udlægge op til 2.500 nye sommerhusgrunde i kystnærhedszonen.

10.1.3 Redegørelse for eksisterende sommerhusområder

Sommerhusområder er områder, der i en bygningsvedtægt, byplanvedtægt eller lokalplan er udlagt til sommerhusområde og har zonestatus som sådan.

På Løjt Land findes følgende 4 områder, der har status som sommerhusområde.

- Sandskær, det tidligere Løjt Feriecenter
- Sandskær, område udlagt i forbindelse med landsplandirektiv for udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen fra 2005
- Loddenhøj
- Skarrev

Områderne på Løjt Land omfatter tilsammen knapt 700 sommerhuse. Inden for sommerhusområdet ved Loddenhøj er der et ikke udnyttet areal på ca. 7 ha bag et fredskovområde og nordvest for de eksisterende sommerhuse. De øvrige sommerhusområder på Løjt Land er stort set udbyggede.

Ved Flensborg Fjord er der et mindre sommerhusområde mellem Kollund Østerskov og Kohage, på nordsiden af Fjordvejen. Området er beliggende i tilknytning til et boligområde ved Kollund Østerskov og er udbygget med 19 sommerhuse.

10.1.4 Kortlægning af bindinger

Udpegning af nye udviklingsområder i kystnærhedszonen kræver, at der kan identificeres arealer, som ikke er omfattet af særlige natur-, miljø og landskabsinteresser eller udpeget til lavbundsareal², samt at disse områder er lokaliseret i forbindelse med bysamfund eller større ferie- og fritidsanlæg. Som grundlag for kommunens samlede turismepolitiske overvejelser, er der derfor foretaget en kortlægning af relevante planlægningsmæssige bindinger. Disse fremgår af Figur 10.1.

10.1.4.1 Særlige natur- og miljøinteresser

For at et område kan udpeges til udviklingsområde, må der ikke være særlige natur- og miljøinteresser. De særlige naturinteresser omfatter Natura 2000-områder, fredede områder, områder beskyttet af strandbeskyttelseslinjen og klitfredning, §3 beskyttede naturtyper samt områder, der er udpeget til Grønt Danmarkskort i kommuneplanen.

I kommunernes udpegninger til Grønt Danmarkskort indgår områder med *eksisterende natur* og områder med *mulighed for natur*. Den eksisterende natur består af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og økologiske forbindelser, mens områder med mulighed for natur består af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Som udgangspunkt kan områder, der er udpeget til Grønt Danmarkskort, ikke udpeges som udviklingsområde, men kommunerne har mulighed for at revidere udpegningen af Grønt Danmarkskort i forbindelse med udpegning af udviklingsområder.

I Aabenraa Kommune koncentrerer de særlige natur- og miljøinteresser sig især langs kystnære arealer, plantager og vandløb. Herudover er der flere Natura 2000 områder, hvor planlægning for nye fysiske anlæg bør begrænses mest muligt af hensyn til natur og dyreliv.

10.1.4.2 Særlige landskabsinteresser

Et område kan heller ikke udpeges til udviklingsområde, hvis det indeholder særlige landskabsinteresser. Særlige landskabsinteresser består i udgangspunktet af bevaringsværdige landskaber, større sammenhængende landskaber og åbne kystlandskaber. Dog er de enkelte forhold ikke i sig selv udslagsgivende, idet det vil bero på en konkret vurdering af, om der foreligger særlige landskabsinteresser. Følgende forhold kan tages i betragtning i denne vurdering:

² Vejledning om udviklingsområder i kystnærhedszonen 2023

- Området har bymæssig karakter
- Området ligger tilbagetrukket eller bag by
- Området opleves som afskåret fra kysten
- Området har begrænset byggeri/anlæg mellem området og kysten
- Området består af et fladt, åbent kystlandskab (der kan være særlige landskabsinteresser)
- Områdets udsigtsmuligheder (lange kig til og fra kysten taler for, at der er særlige landskabsinteresser)

10.1.5 Samlet vurdering

Arealerne inden for kystnærhedszonen i Aabenraa Kommune rummer en række særlige natur-, miljø- og landskabsinteresser, hvoraf flere er ufravigelige bindinger i forhold til udpegning af udviklingsområder og sommerhusområder. Det gælder Natura 2000-områder, fredninger, naturbeskyttelsesområder, økologiske forbindelser samt strandbeskyttelse og lavbundsarealer.

Herudover indgår dele af landskabet i større sammenhængende landskaber og er ligeledes udpeget bevaringsværdigt landskab. Her vil det bero på en konkret vurdering, om der for et potentielt udviklingsområde gælder særlige landskabsinteresser.

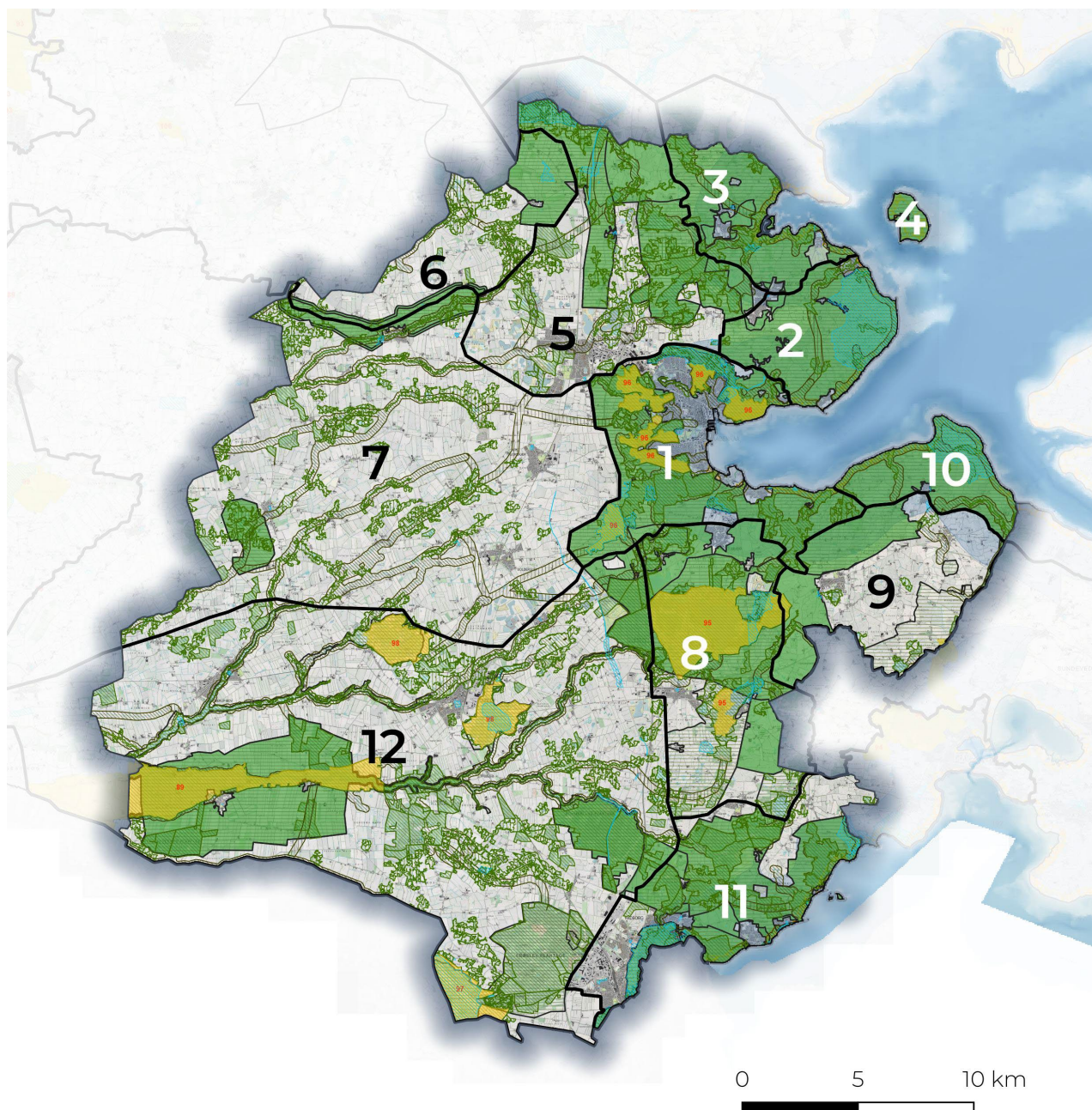
Det vurderes, at der kan udpeges et sommerhusområde ved Skarrev og ved Sandskær i tilknytning til eksisterende sommerhusområder, såfremt de pågældende lodsejere har et ønske herom. Det er i landskabsanalysen for landskabskarakterområdet Løjt Land vurderet, at landskabets unikke karakter rummer et særligt potentiale for udvikling af eksempelvis naturturisme inden for området:

Kort: Bindinger der forhindrer udpegning af udviklingsområder i kystnærhedszonen

- Fredede områder
- Naturbeskyttelsesinteresser
- Potentielle naturbeskyttelsesinteresser
- Natura 2000 områder
- Økologiske forbindelser
- Potentielle økologiske forbindelser
- Bevaringsværdigt landskab
- Større sammenhængende landskaber
- Strandbeskyttelses
- Kystnærhedszonen

Landskabskarakterområder

1. Aabenraa skov- og bakkelandskab
2. Løjt Land
3. Genner Bugt
4. Barsø
5. Rødekro lavbundslandskab
6. Toftlund Bakkeø
7. Landbrugsletten
8. Hostrup sø- og mosaiklandskab
9. Felsted Landbrugslandskab
10. Varnæs Udskiftningslandskab
11. Flensborg Fjord kystlandskab
12. Ålandet

Figur 10.2: Kortlægning af natur-, landskabs- og miljømæssige bindinger

”Landskabet omkring sommerhusområderne Loddenhøj og Skarrev er vurderet karakteristiske og uden særlige oplevelsesværdier. Landskabet bør derfor vedligeholdes. Målsætningen betyder, at landskabets karakter så vidt muligt bør opretholdes, og om muligt styrkes. Der bør i disse områder være særligt fokus på, at ændringer i landskabet ikke forringer kvaliteten af det omkringliggende, særligt oplevelsesrige dødislandskab, ligesom der ikke bør ske en forringelse af de helt kystnære arealer inden for området. Ny bebyggelse i områderne bør generelt tilpasses landskabets karakter, og sikres en visuel afskærmning mod det omkringliggende dødislandskab.”³

Der er et ikke-udnyttet areal ved sommerhusområdet på Loddenhøj, som kan indgå i en ombytning i forbindelse med en eventuel ansøgning og nye sommerhusområder. Herudover er muligheden for at udpege udviklingsområder inden for kystnærhedszonen meget begrænsede på grund af de ovennævnte interesser

10.2 Status på turismen i Aabenraa Kommune

Destination Sønderjylland er kendetegnet ved sit kulturhistoriske landskab og traditioner, levende købstæder og den sønderjyske natur. Aabenraa Kommune er den sydligste i destinationen og det første sted, udenlandske turister møder, når de ankommer fra E45 i Tyskland.

De turister, der vælger at holde ferie i Sønderjylland, lægger især vægt på områdets natur og kulturhistorie med velbevarede bymiljøer og historiske seværdigheder, når de forklarer årsagerne til deres valg af rejsemål, mens også kyst, strand og hav nævnes som attraktive parametre⁴.

Generelt skelner turister ikke mellem kommuner, når de tager på ferie. De undersøger mulighederne i en større geografi eller destination, hvorfor Destination Sønderjylland har et væsentligt arbejde med at koordinere og markedsføre den fælles turismeindsats for de fire sønderjyske kommuner. For den kommunale planlægning og politiske prioritering er det dog relevant at udpege data, steder og fortællinger, som viser potentialer til at løfte og udvikle turismen i kommunen.

Af særlige stedsspecifikke kvaliteter for turismen kan fremhæves:

- Aabenraa bymidte med den velbevarede købstad og kulturmiljø
- Hærvejens sydligste etaper med historiske og lokale fortællinger
- Gendarmstien, europæisk certificeret vandrerute
- Historiske steder med stærke fortællinger, f.eks. Frøslevlejren, Knivsbjerg og Brundlund Slot
- Fritidslandskabet på Løjt Land og Genner bugt med fortællinger fra søfartshistorien
- Spisesteder og restauranter i historiske omgivelser
- 66 km kystlinje og små øer med rekreativt potentiale

³ Aabenraa Kommune, Landskabsanalyse

⁴ Destination Sønderjyllands turistundersøgelse, 2022 (Wilke, 2023)

Figur 10.3: Brundlund vandmølle. Foto: James Cripps / Destination Sønderjylland

10.2.1 Turismeforbrug, overnatning og markeder

Dette kapitel giver en status på turismeudviklingen i Aabenraa Kommune fra 2018 frem til i dag set ud fra nøgletal om turismeforbrug, overnatninger og markeder. Der er anvendt turismeforbrugsdata fra 2022, som er sammenfattet i det analytiske afsæt, som indgår i arbejdet med Udviklingsplan for Jyllands Østkyst, og øvrige overnatningsdata frem til 2024 fra Visit Danmarks kommunale overnatningsstatistik.

Samlet set er turismeudviklingen i Aabenraa Kommune kendetegnet ved:

- 2% vækst i antal (kommercielle) overnatninger siden 2018 og større andel af udenlandske turister. Væksten er lavere end i Danmark som helhed (20%) og Destination Sønderjylland (22%)
- Turisterne overnatter især på campingpladser, hotel og i lejet feriehus
- Lav udlejningsgrad for feriehuse sammenlignet med Destination Sønderjylland som helhed
- 88 % af turismeforbruget stammer fra ferieturismen, mens 12 % stammer fra erhvervsturisme

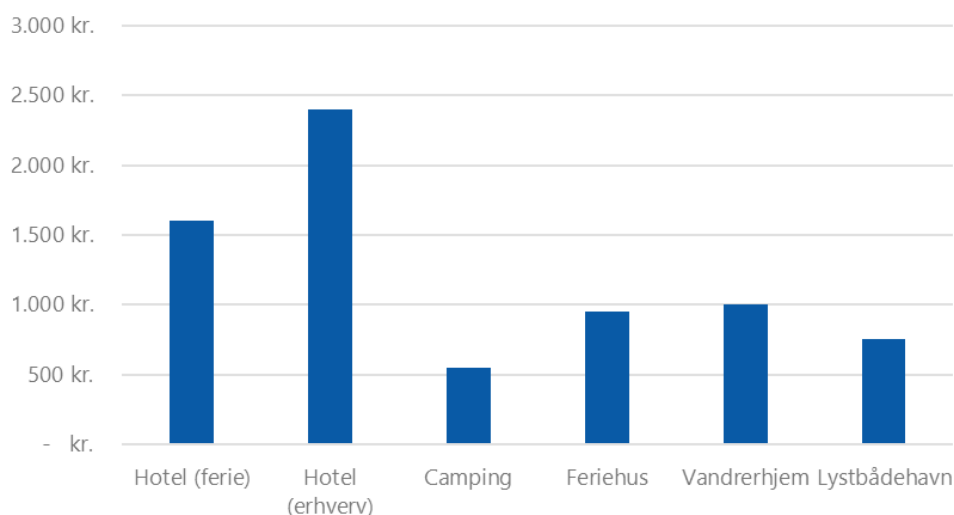

Figur 10.4: Nøgletal fra kommuneopslag, Udviklingsplan for Jyllands Østkyst s. 51

10.2.1.1 Turismeforbrug

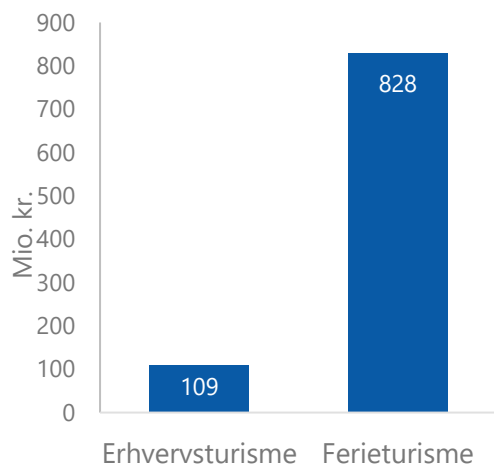
Det samlede turismeforbrug i Aabenraa Kommune udgjorde 937 mio. kr. i 2022, hvoraf 566 mio. kr. (60%) stammer fra forbrug fra overnattende turister. De resterende 371 mio. kr. stammer fra endagsbesøg og ikke-kommercielle overnatninger.⁵

Indtægter fra kommerciel overnatning kommer især fra hoteller (ferieturister 123 mio. kr. og erhvervsturister 79 mio. kr.), campingpladser (138 mio. kr.) og lejede feriehuse (108 mio. kr.).

Figur 10.5: Døgnforbrug fordelt på overnatningsform, Region Syddanmark 2022. Kilde: Visit Denmark

⁵ Kommercielle overnatningsformer: Hotel, feriecenter, camping, vandrerhjem, lystbådehavne, festival, krydstogt, lejet feriehus og helårsbolig. Ikke-kommercielle overnatninger: Eget sommerhus, lånt sommerhus, familie/venner.

Det er ferieturismen, der bidrager mest markant til det samlede turismeforbrug i kommunen med 828 mio. kr, mens erhvervsturismen udgør 109 mio. kr.

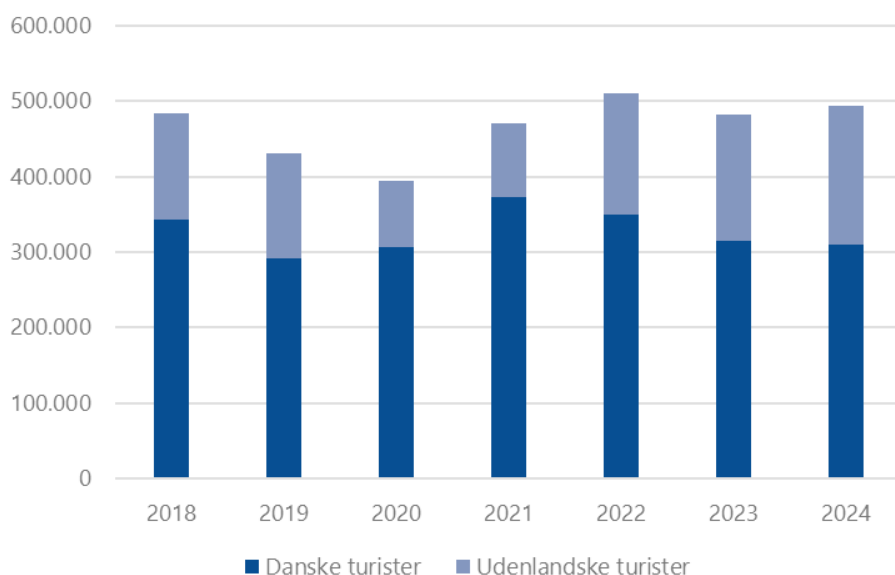
Sammenlignet med turismeforbruget i de øvrige kommuner i Destination Sønderjylland, ligger forbruget i Aabenraa Kommune lavere. Især Tønder Kommune (ca. 2,7 mia. kr.) og Sønderborg Kommune (ca. 2,5 mia. kr.) er mere udprægede turismestedestinationer. I Haderslev Kommune er turismeforbruget ca. 1,2 mia. kr.

Døgnforbruget for turister er gennemsnitligt 1.100 kr. i Region Syddanmark, hvor forbruget hos ferieturister, der overnatter på hotel er højere end for ferieturister, der overnatter på campingpladser og i lejet feriehus.

Figur 10.6: Turismeforbrug i Aabenraa Kommune 2022, fordelt på erhvervsturisme og ferieturisme. Kilde: Visit Denmark.

10.2.1.2 Overnatninger i Aabenraa Kommune

Aabenraa Kommune havde i 2024 knap 500.000 kommercielle overnatninger, hvoraf 63 % var danske turister, mens 37 % var udenlandske. Siden 2018 har Aabenraa Kommune oplevet en lille vækst på 2% i det samlede antal kommercielle overnatninger. Årene 2020-2021 var, ligesom på landsplan, påvirket af COVID-19-restriktionerne. Statistikken viser dog, at overnatningsstederne har fået gæsterne tilbage igen efter pandemien.

Figur 10.7: Antal danske og udenlandske overnatninger i Aabenraa Kommune, 2018-2024. Kilde: Visit Denmark

Mens Aabenraa Kommune har oplevet en lille vækst, har der i samme periode været en vækst i antallet af overnatninger på 20 % på landsplan og 22 % i Destination Sønderjylland. Dette kan skyldes flere faktorer, f.eks. at Aabenraa Kommune ikke har udviklet markante attraktioner i samme omfang som de omkringliggende kommuner, men også at der i flere destinationer er investeret massivt i turismeudvikling og markedsrelevant overnatningskapacitet. Derudover ses det, at udlejningsgraden for feriehuse er mindre i Aabenraa Kommune (16,2 %) end i destinationen som helhed (25 %). Udlejningsgraden er et udtryk for, hvor stor en andel af den samlede ferieboligmasse, der udlejes kommercielt.

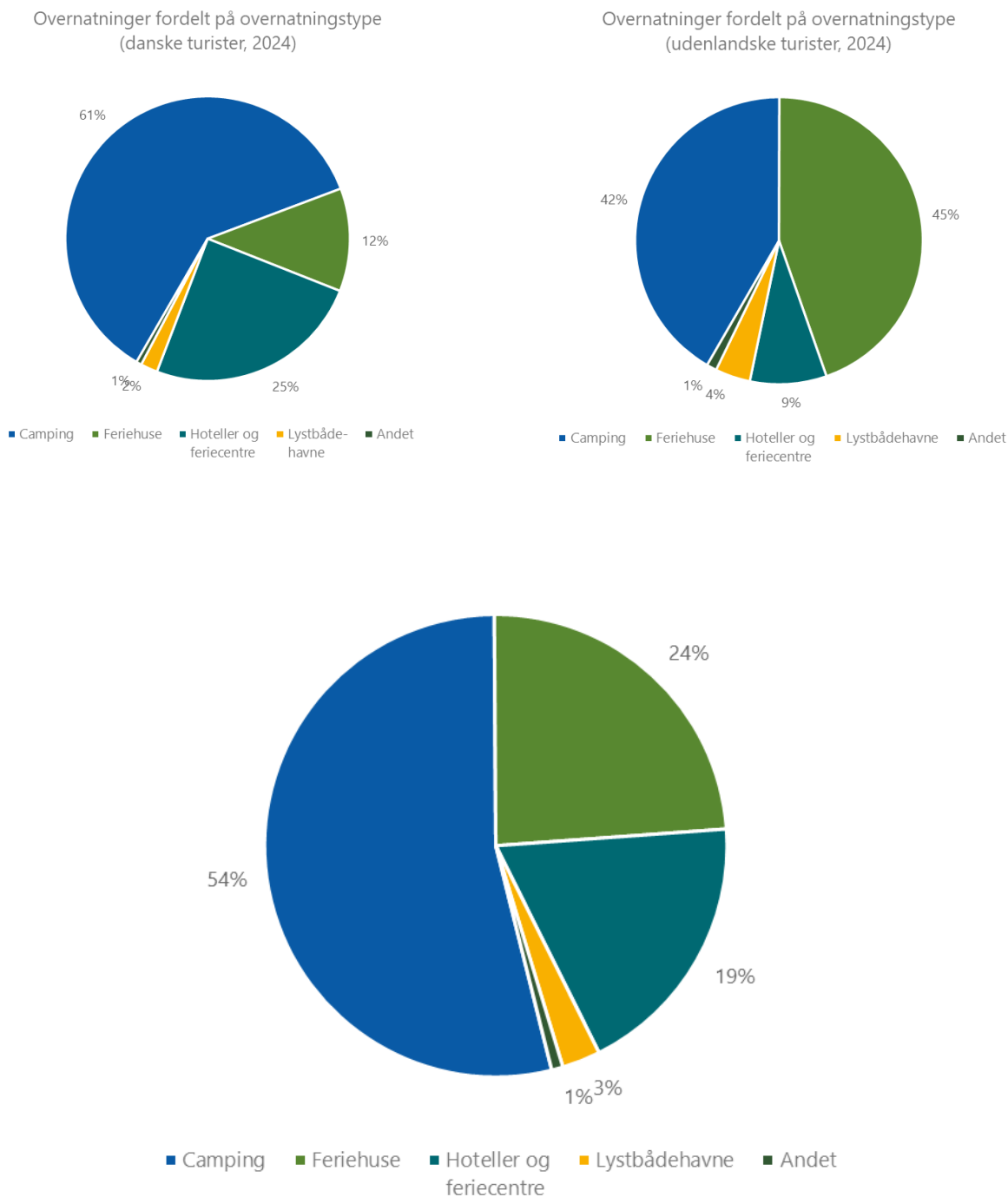
Det er dog lykkedes Aabenraa Kommune at tiltrække flere udenlandske turister, idet der har været en stigning på 30 % flere udenlandske overnatninger i 2024 set i forhold til 2018, mens antallet af danske overnatninger er faldet en smule i samme periode. Tilsvarende har Destination Sønderjylland som helhed oplevet en stigning på 36 % flere udenlandske overnatninger i 2024.

Figur 10.8: Aabenraa Fjord. Foto: Camilla Hylleberg, Destination Sønderjylland

10.2.1.3 Overnatningstyper

Overnatninger på campingplads udgør mere end halvdelen af det samlede antal kommercielle overnatninger i Aabenraa Kommune, mens knap hver fjerde overnatning sker i et lejet feriehus. Hver femte overnatning foretages på hotel eller feriecenter. Det er især danske turister, der vælger at overnatte på campingpladser, mens udenlandske turister har en væsentlig større tendens til at overnatte i et lejet feriehus.

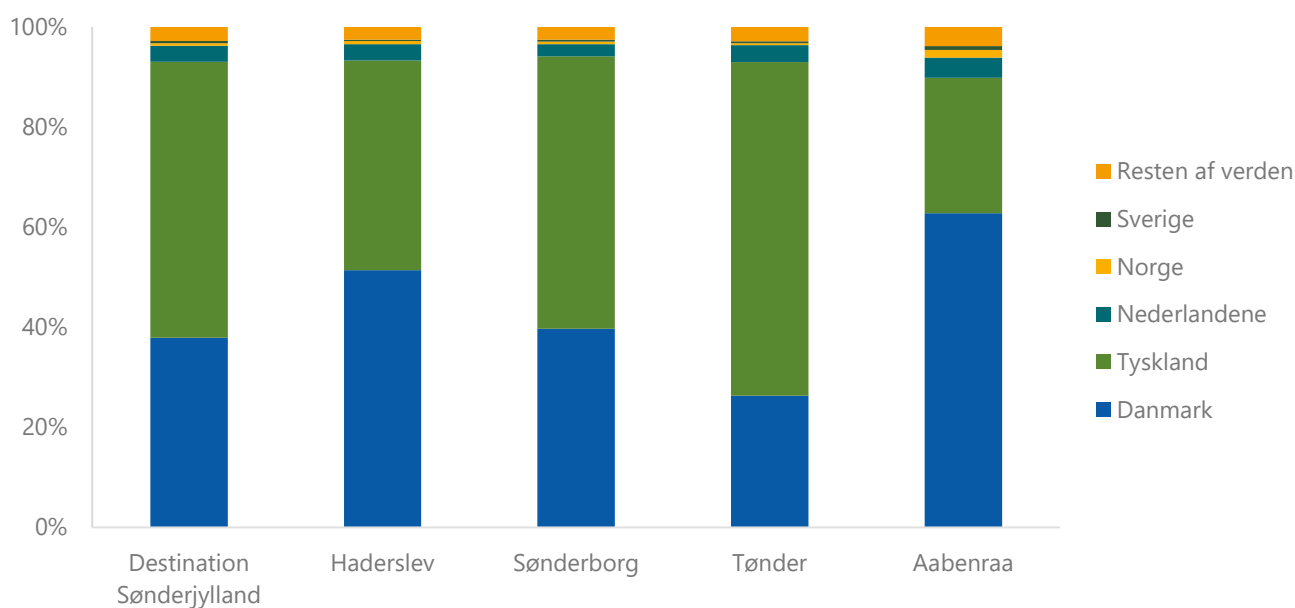

Figur 10.9: Overnatninger i Aabenraa Kommune fordelt på overnatningstype, 2024. Kilde: Visit Denmark

10.2.1.4 Turisternes nationalitet

I dansk turisme som helhed er det største marked de danske turister, som udgør næsten halvdelen af alle kommercielle overnatninger i landet. Tyskland er det største nærmarked efterfulgt af Norge, Holland og Sverige.

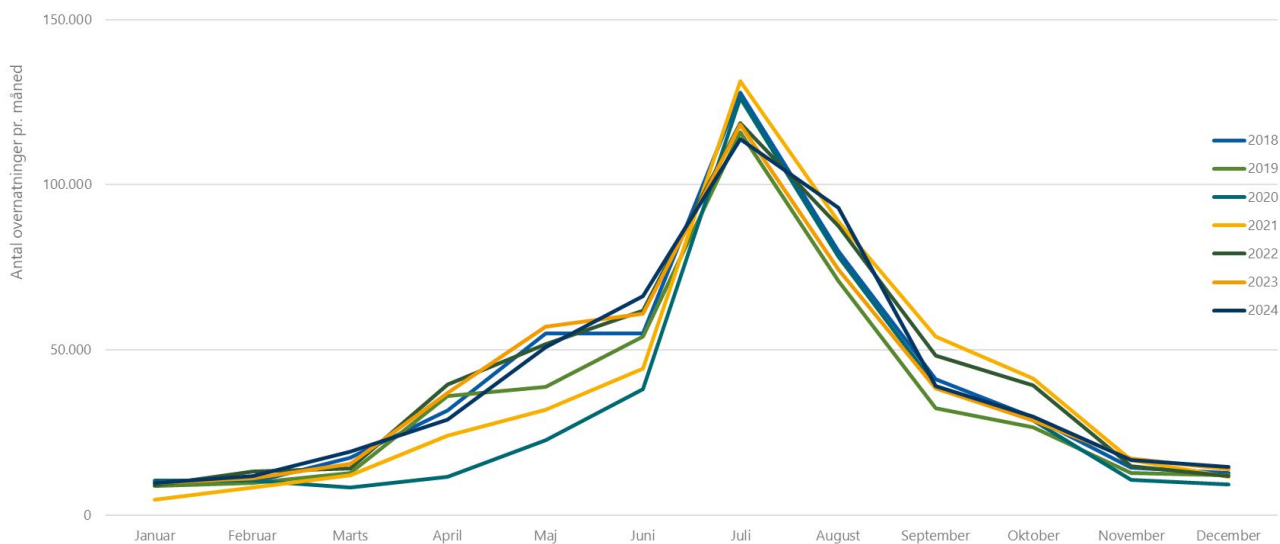
I Aabenraa Kommune er mønsteret det samme: 63% turisterne danske, 27% tyskere, 4% hollændere og 6% fra andre lande. Af Figur 10.9 ses det, at der generelt er en stor andel af tyske turister i Destination Sønderjylland, og således forventeligt også et potentiale for at tiltrække en større andel af tyske turister til Aabenraa Kommune.

Figur 10.10: Markeder i Destination Sønderjylland målt på overnattende gæsters nationalitet, 2024. Kilde: Visit Denmark

10.2.1.5 Sæsonfordeling

Tilsvarende mange andre danske turismesteder ses det, at størstedelen af turisterne kommer i juli-august, som er den absolutte højsæson, hvorimod vintermånederne er meget stille. Forårsmånederne er forholdsvis velbesøgte⁶, mens også efterårsmånederne frem til efterårsferien kan tiltrække turisterne.

Figur 10.11: Fordeling af overnatninger pr. måned i Aabenraa Kommune, 2018-2024. Kilde: Visit Denmark

Figur 10.12: Solæg på Restaurant Knapp, Foto: Kristoffer Loft, Destination Sønderjylland

⁶ Dette undtaget 2020 og 2021, som var præget af COVID-restriktioner

Figur 10.13: Shelter i Kollund Skov v. Gendarmstien. Foto: Peter Bjerke / Destination Sønderjylland
Figur 10.14: Tiny houses v. Skarrev (Foto: Tiny sea-side)

10.2.2 Overnatningskapacitet i Aabenraa Kommune

I Aabenraa Kommune sker de fleste kommercielle overnatninger som nævnt på campingpladser, hotel og i lejede feriehuse. Overnatningskapaciteten er derfor også kendetegnet ved disse typologier, som især koncentrerer sig i Aabenraa by og langs østkysten, særligt på Løjt Land, Genner Bugt og ved Flensborg Fjord. Dertil kommer lystbådehavnen i Aabenraa, som også udgør en turismemæssig kapacitet i forhold til lystsejlere og autocampere og et mindre antal jollehavne. Endelig er der 10 glampingenheder ved Krusmølle, som udlejes i perioden maj-september.⁷ Der findes 887 feriehuse med en samlet udlejningsgrad på 16,2 %, hvilket er lavere end gennemsnittet for Destination Sønderjylland.⁸

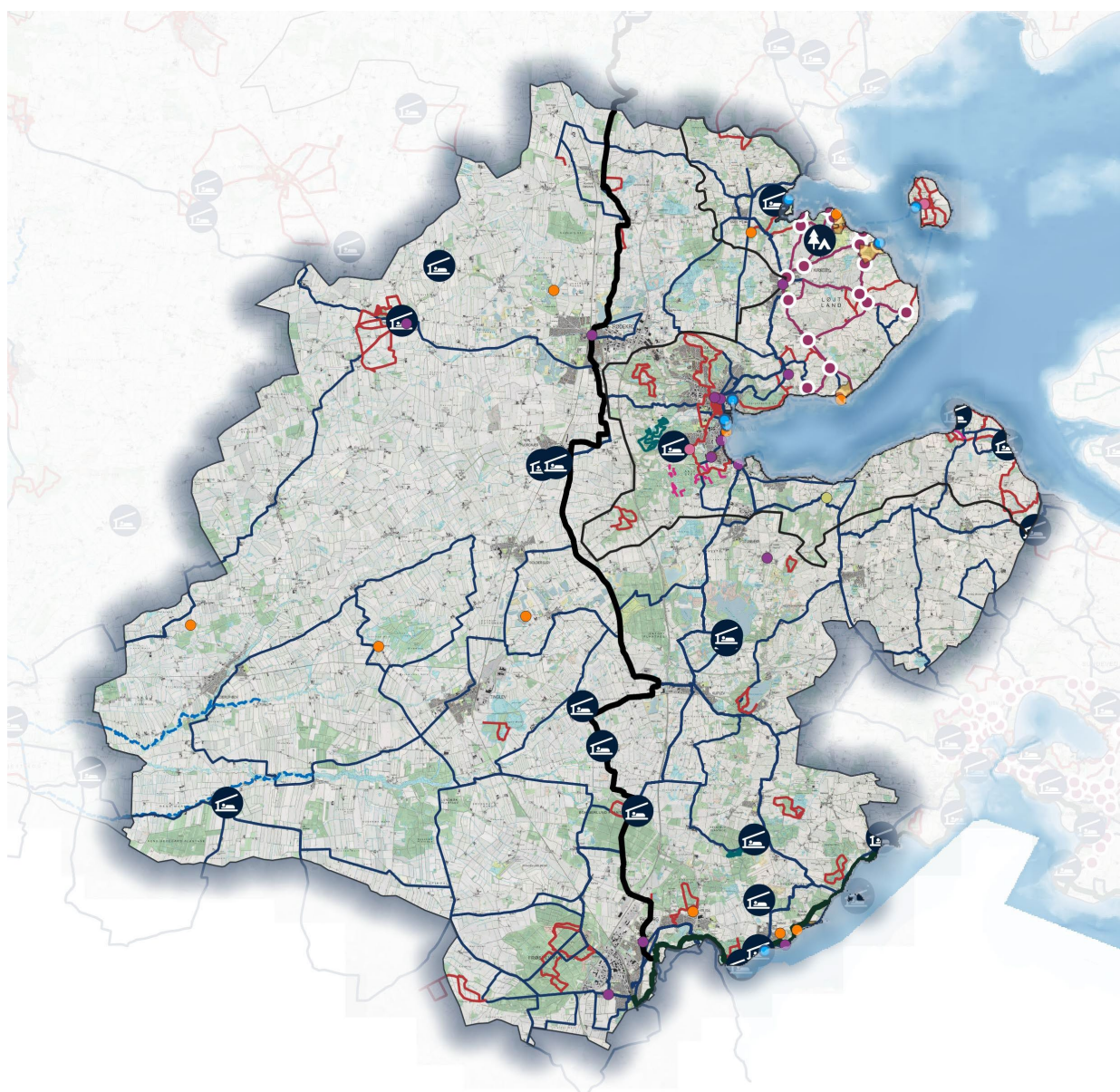
Figur 10.14 viser en samlet kortlægning af både kommercielle og ikke-kommercielle (ofte primitive) overnatningssteder. På kortet fremgår desuden to lokationer, hvor der er planlagt hotel, kro eller vandrehjem, én på Barsø og én i udkanten af Aabenraa. De primitive overnatningssteder så som shelters og pladser med fri teltning har en relevant placering med tilknytning til vandre- og cykelruter.

Overnatningskapaciteten i Aabenraa Kommune er kendetegnet ved:

- Klassiske typologier som campingpladser, hoteller, feriehuse og lystbådehavne
- Få nyere typologier som glampingtelte og tiny houses vinder frem
- Udlejningsgraden for feriehuse er lavere end gennemsnittet for Destination Sønderjylland
- Hotelkapaciteten er koncentreret i Aabenraa og Padborg
- Campingpladser og sommerhuse er især lokaliseret på Løjt Land og ved Flensborg Fjord
- Spredte campingpladser, glampingtilbud og shelters fordelt i det åbne land med tilknytning til vandre- og cykelruter

⁷ Kapacitetsudnyttelse for hoteller, campingpladser, lystbådehavne mv. er ikke oplyst til Visit Danmarks statistikbank

⁸ Analytisk afsæt, Udviklingsplan for Jyllands Østkyst, kommuneopslag for Aabenraa Kommune

Overnatning

- Lystbådehavne
- Glamping
- Eksisterende hotel, kro eller vandhjem
- Planlagt hotel, kro eller vandhjem
- Eksisterende campingplads
- Sommerhuse

Primitive overnatningsfaciliteter

- 🏕️ Fri teltning
- 🐎 Hesteophold
- 🏠 Shelter

Rekreative ruter

- Cykelrute
- Mountainbikerute
- Vandrerrute
- Riderute
- Sejlrute
- Cykelknodepunkter
- Cykelknodepunktsstrækninger
- Gendarmstien
- Hærvejen

0 2,5 5 km

Figur 10.15: Kortlægning af kommerciel overnatning og primitive overnatningssteder.

10.2.2.1 Behov og efterspørgsel

Turisterhvervet efterspørger hotel- og mødekapacitet til afholdelse af større konferencer centralt i Aabenraa, og der efterspørges en strategi for autocampere, der sætter rammer for både kommercielle og ikke-kommercielle faciliteter for dette segment. Flere aktører peger desuden på at de oplever udfordringer med, at lovgivningen spænder ben for at kunne udvikle markedsrelevant overnatningskapacitet som f.eks. tiny houses eller naturnære glampingenheder.⁹

10.2.3 Forventninger til turismens udvikling regionalt og nationalt

Den turismepolitiske redegørelse udarbejdes ud fra eksisterende forhold og forventninger til udviklingen lokalt og nationalt. Det gælder derfor både den nationale turismestrategi og Destination Sønderjyllands strategi og forventninger til turismeudviklingen. Desuden anses det igangværende arbejde med en fælles udviklingsplan for Jyllands Østkyst som et regionalt initiativ, der kan bidrage til at løfte og binde turismen stærkere sammen på tværs af destinationer.

10.2.3.1 Strategi for Destination Sønderjylland

Destination Sønderjylland er det fælles destinationsselskab for Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Tønder Kommune. Overskriften på Destination Sønderjyllands Udviklingsstrategi 2026 er "Sammen gør vi Sønderjylland til en destination i verdensklasse". Strategien sætter ambitiøst retning for de kommende år. Den bygger på én grundlæggende erkendelse: At turismevekst i fremtiden ikke skabes gennem standardløsninger, men gennem kvalitet, bæredygtighed og unikke oplevelser med lokal forankring. Det kræver samarbejde.

Strategien vil i de kommende år særligt fokusere på fem indsatsområder. De skal sikre, at destinationsselskabets arbejde og ressourcer bruges der, hvor de skaber størst værdi. Indsatsområderne er:

- Øge grænselandssamarbejdet
- Øge helårsturismen
- Øge erhvervsturismen
- Styrke de sønderjyske turismeoplevelser
- Bæredygtig turismeudvikling

Strategien er det fælles grundlag for, hvordan kommuner, aktører og virksomheder arbejder sammen om at udvikle Sønderjylland som destination. Den tydeliggør, hvordan Destination Sønderjylland skaber værdi, driver udvikling og styrker sammenhængskraften i hele området.

10.2.3.2 Den nationale turismestrategi

Den nationale turismestrategi (2024) præsenterer nogle overordnede pejlemærker for udvikling af turismen. Strategien fokuserer på, at turismen skal være med til at styrke den danske økonomi og det danske samfund gennem en miljømæssig, økonomisk og socialt bæredygtig vækst, som kan skabe værdi for borgere, turister og lokalsamfund.

⁹ Baseret på inddragelse af Aabenraa Kommunes advisory board for turisme

Strategiens hovedmål omfatter:

- At øge antallet af turister og det samlede turismeforbrug i Danmark.
- At fremme tilfredshed blandt turister, borgere og medarbejdere
- At implementere grønne og bæredygtige løsninger med lavere miljø- og klimaaftryk

Disse mål skal blandt andet nås gennem flere overnatninger (særligt uden for højsæsonen), stærke lokalsamfund og certificering af turismeorganisationer, overnatningssteder, forlystelsesparker og lignende. Det nationale turismeforum vurderer, at antallet af danske overnatninger i Danmark vil stige med 2,0 % om året, og antallet af udenlandske overnatninger med 3,3 % årligt frem mod 2030¹⁰.

Udviklingen af turismen skal tage udgangspunkt i de lokale muligheder og ses i sammenhæng med kommunernes strategier for eksempelvis bosætning og fritidsaktiviteter. Faciliteter for turister kan også være et aktiv for lokalsamfundet og foreningslivet, ligesom lokale faciliteter kan være af interesse for besøgende.

På nationalt niveau findes desuden forskellige indsatser målrettet kyst- og naturturisme så som "Danmarks rekreative cykelnet" og "Danmarks Naturstier", der begge er centrale platforme for at etablere sammenhængende og kvalitetsfyldte cykel- og vandrerruter. Her kan der også være mulighed for at finde ekstern finansiering og støtte til planlægning og etablering. Der findes også programmer under Dansk Kyst- og Naturturisme, der målretter sig udviklingen af den naturnære overnatningskapacitet

Endelig er der de lokale grønne treparter, hvor der er påbegyndt en dialog om, hvordan landskaberne fremover kommer til at forandre sig og nye naturområder kommer til. Her er det oplagt at diskutere, hvordan ny natur kan gøres tilgængelig for både lokale og turister.

¹⁰ Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne, februar 2025

Pejlemærker	Indikatorer for 2030
Grønne og bæredygtige løsninger med mindre miljø- og klimaftryk	Alle offentlige turismeorganisationer skal være bæredygtighedscertificeret.
	70 pct. af alle overnatningssteder i Danmark skal være bæredygtighedscertificerede.
	Danmark skal ligge nummer 1 blandt landene i Nordeuropa i forhold til turisternes vurdering af landet som et miljøvenligt rejsemål.
Flere turister med et større turismeforbrug i Danmark	Turismeomsætningen i Danmark skal nå 190 mia. kr.
	Dansk turisme skal runde 72 mio. overnatninger.
	Antallet af overnatninger uden for højsæsonen (juli og august) skal udgøre 2/3 dele af overnatninger i 2030.
Tilfredse turister, borgere og medarbejdere	Danmark skal ligge i top 3 blandt landene i Nordeuropa, når det gælder de udenlandske turisternes overordnede tilfredshed med ferieoplevelsen i landet.
	Borgernes overordnede opfattelse af turismens betydning som positiv for det danske samfund øges.
	Mindst 80 pct. af medarbejderne i turismeerhvervet skal være tilfredse med deres job som helhed.

Kilde: National strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme, Erhvervsministeriet, 2022

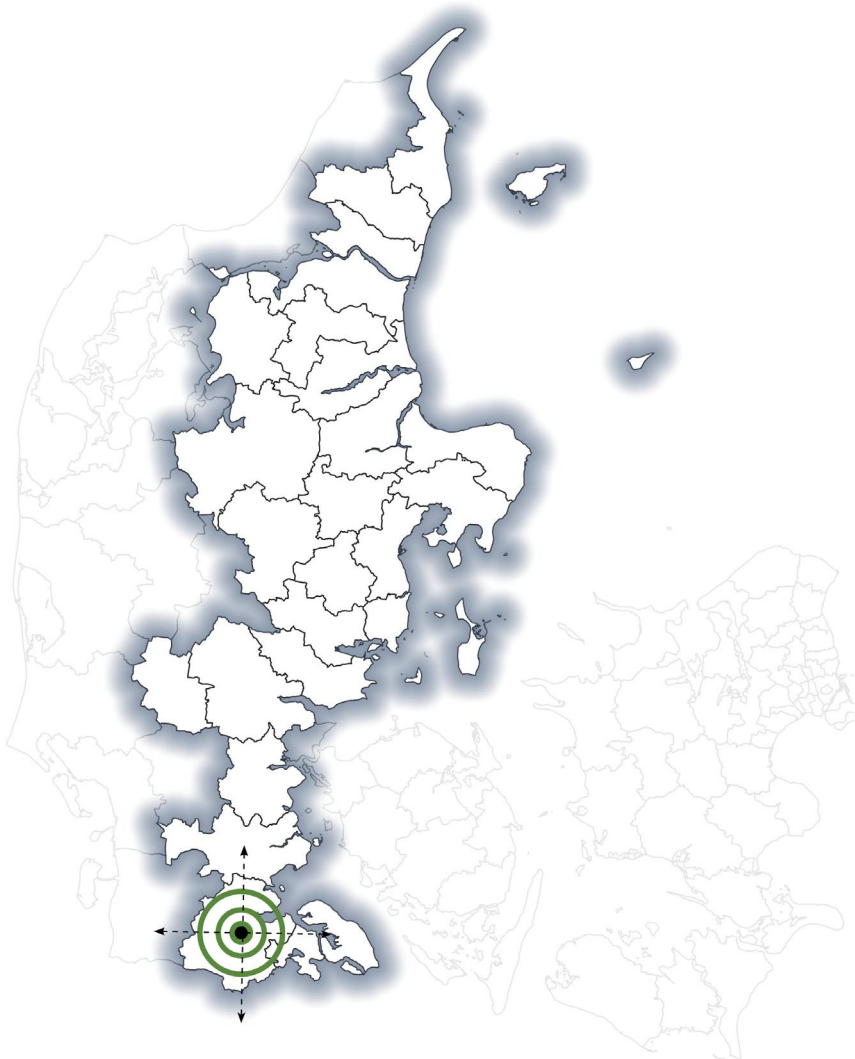
10.2.3.3 Udviklingsplan for Jyllands Østkyst

Med den fælles Udviklingsplan for Jyllands Østkyst er der tegnet en retning for den fremtidige turismeudvikling på østkysten, der bl.a. defineres af trends som coldcation¹¹, bæredygtighed, outdoor, fremtidens komplekse feriemønstre, kultur og gastronomi samt øget digitalisering¹²

Udviklingsplanen er baseret på følgende hovedpunkter:

- Østkysten er kendetegnet ved et særligt vandlandskab med kilder, åer og fjorde, der løber fra højderyggen mod kysten.
- Østkysten rummer flere unikke naturområder, som udgør væsentlige attraktioner.
- Østkysten har en række stærke købstæder og kulturelle tilbud med betydeligt turismepotentiale.
- Udviklingen af turismen skal bygge på principper om at koncentrere indsatsen, styrke de lokale fortællinger, udvikle helårsturisme, sikre balance mellem benyttelse og beskyttelse og sammentænke investeringer på tværs af sektorer.

Udviklingsplanen er delt op i nord, midt og syd og skal i den kommende tid konkretiseres for udvalgte geografier. Udviklingsplanen for syd forventes vedtaget i 2026, hvorefter arbejdet med strategisk-fysiske udviklingsplaner igangsættes.

¹¹ Et udtryk for, at klimaforandringer presser de sydeuropæiske markeder i sommerperioderne, hvor flere turister fra de midteuropæiske markeder forventes at søge mod Nordeuropa i hovedferien

¹² Analytisk afsæt for Udviklingsplan for Jyllands Østkyst, 14.05.2025

Turismepolitisk redegørelse for
Aabenraa Kommune er vedtaget
november 2026 af Udvalget for
Bæredygtig Udvikling og Udvalget
for Plan, Teknik og Landdistrikter.